www.Taleemulislam-Radio.com

نبوي معجزې

ليکوال:

مولوي عبدالهادي حماد

Ketabton.com

www.Taleemulislam-Radio.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

نبوي معجزې

ليکوال

مولوي عبدالهادي حماد

د تعليم الاسلام راډيو ويب پاڼې له خوا :
www.Taleemulislam-Radio.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د چاپ حقوق په خپرندویه ټولنه اړه لري

د کتاب پېژندنه :

- د کتاب نوم :: نبوي معجزي
- ليکوال :: مولوي عبدالهادي حماد
- خپرندوی :: علامه رشاد خپرندويه ټولنه / کندهار
- کمپوز او ډيزاين :: علامه رشاد کمپيوټر اداره / کندهار
- کمپوزر :: خپله ليکوال
- چاپکال :: ۱۳۸۸ ش – ۲۰۰۹ ع
- چاپشمېر :: ۱۰۰۰ ټوکه
- د خپرونو لړ :: (۳۲)

اړيکي

m_rohyal2006@hotmail.com
mrohyal@gmail.com

ګرځنده

۰۰۹۳(۰) ۷۰۰۳۲۶۰۱۱

د تعليم الاسلام راډيو ويب پاڼې له خوا :
www.Taleemulislam-Radio.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

www.Taleemulislam-Radio.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خپروونکي د يادښت پر ځای :

معجزه د رسالت نخښه ده

لوی خدای د خپلو بنده ګانو د لارښوونې لپاره په بېلابېلو وختونو کي لارښوونکي را استولي دي، چي د دغو لارښوونکو په واسطه يې خپل حق دين خپور کړی او د دوی په ذريعه يې د جهالت توري تياري روښانه کړي. هر لارښوونکي خپل قوم سمي لاري ته رابللی او په دغه لاره کي يې هر ډول تکليف او زحمت ته اوږه ورکړې. د پيغمبرانو په سلسله کي ځيني داسي انبياء هم تېر سوي چي د تبليغ لپاره يې په سوونو کلونه خواری، کښلي او بېلابېل تکليفونه او مشقتونه يې پر ځان وړي دي.

زموږ ستر پېشوا حضرت محمد مصطفی ﷺ د يوې ستري معجزې تر څنګ چي د وروستي آسماني کتاب څخه عبارت ده، د خپل امت د لارښووني او رهنمايي کولو په موخه بېلابېلي معجزې ښکاره کړي، چي هره معجزه د هغوی پر رښتيني رسالت دلالت کوي، د حضرت محمد مصطفی ﷺ د معجزو بيانونه به د دغه ډول رسالو تر زغم اوښتي وي، خو د نوي نسل د پوهاوي او د اسلام پوهني او محمدي رسالت سره د نوو ځوانانو د بلدتيا په موخه زموږ همکار او خوږ ژبي ليکوال ښاغلي مولوي عبدالهادي حماد د نبوي معجزو په نوم يوه کوچنی، خو د محتوی په لحاظ يوه مغتنمه رساله ليکلې، علامه رشاد خپرندويه ټولنه د ښاغلي حماد صاحب دغه رساله د تبرک او د نوي نسل د خپل دين او رسول سره د ميني په موخه خپروي، خدای دي وکي

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي له دغي لاري د خپل ځان او ولس لپاره د خدمت مصدر وګرځو.

موږ ښاغلي حماد صاحب ته د دغي رسالې د چاپ مبارکي وايو او د دې تر ښنګ دوعا کوو چي لوی خدای ﷻ دي حماد صاحب ته د اوږده او آرام ژوند تر څنګ محمدي امت ته د نور خدمت توان ورکړي.

په درنښت
علامه رشاد خپرندویه ټولنه
کندهار

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

۱. پیل ۹
۲. معجزه څه ته وايي؟ ۱۲
۳. د ځینو انبیاوو علیهم السلام معجزې ۱۴
۴. د معجزې مقصد ۱۷
۵. کرامت ۱۹
۶. سحر او جادو ۱۹
۷. د سحر او معجزې توپیر ۲۱
۸. د معجزې ډولونه ۲۳
۹. د حضرت محمد ﷺ معجزې ۲۴
۱۰. قرآنکریم یوه ځرګنده معجزه ده ۲۷
۱۱. د سپوږمۍ دوه ځایه کېدل ۳۰
۱۲. د کافرانو په شوم هدف د رسول الله ﷺ ۳۳
۱۳. د حضرت محمد ﷺ معجزه وه چي ۳۷
۱۴. ابوجهل او ملګرو ته د رسول الله ﷺ ۳۹
۱۵. و عتیبه ته د رسول الله ﷺ ښرا ۴۴
۱۶. په اسلامي نړۍ کي د عمري همت اغېز ۴۶
۱۷. د حضرت عمر رضی الله عنه اسلام راوړل ۴۶
۱۸. دام خیر په اړه د رسول الله ﷺ دعا ۵۰
۱۹. د ابوهریره رضی الله عنه د مور په اړه د ۵۴
۲۰. د وچکالۍ څخه خلاصون ۵۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۱. له آسمان څخه د ملايکو راکښته کېدل ۵۶
۲۲. د بدر په غزا کې باران اورېدل ۵۸
۲۳. نبوي معجزه وه چې خاورو کافران ۵۹
۲۴. د احزاب د غزا وړاندوينه ۶۰
۲۵. د احزاب په غزا کې د سېلۍ راتګ ۶۰
۲۶. د حنين په غزا کې د معجزې په مټ ۶۴
۲۷. د رسول الله ﷺ د وژنې په شوم هدف ۶۶
۲۸. د معراج پېښه نبوي معجزه وه ۶۷
۲۹. د رسول الله ﷺ د ځيګر مبارک ۷۲
۳۰. د حديبې په تړون کې د رسول الله ﷺ ۷۳
۳۱. د ونو اطاعت ۷۳
۳۲. د غرونو سلام ۷۴
۳۳. د لږو خرماوو ډېروالی ۷۴
۳۴. د څو تنو په غذا په سوونو خلک ماړه ۷۶
۳۵. د معجزې په مټ د امپراتوريو د ۷۷
۳۶. له ډبرو څخه رسول الله ﷺ ته د سلام ۷۷
۳۷. د خرما د وچې ونې ژړا ۷۸
۳۸. د نبوي دريځ ښورېدل ۷۹
۳۹. و رسول الله ﷺ ته د اوښ سجده ۷۹
۴۰. الهي ساتنه ۸۲
۴۱. د رسول الله ﷺ وړاندوينې ۸۵
۴۲. د جګړې په اړه پيشګويي ۸۶
۴۳. تر قيامت وړاندې شپږ پېښې ۸۷
۴۴. مذهب به او، سې ، ۸۸
۴۵. مېرمن به د مېړه سره تجارت کوي ۸۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴۶. سپک خلک به د قومي مشرانو په نامه...... ۸۹
۴۷. نبوي سنت به دا ړيکو پر بنسټ وي.......... ۸۹
۴۸. د پسونو خرڅوونکي به دنگي ودانۍ........ ۹۰
۴۹. شراب او رشوت ته به ځانگړی نوم ۹۰
۵۰. ياجوج او ماجوج به راسي................ ۹۱
۵۱. يو سپېڅلی انسان به بربادۍ ته د پای...... ۹۳
۵۲. د دجال په نامه به يوه لويه فتنه څرگنده.... ۹۴
۵۳. د يو بې ساري حيوان راتلل.............. ۱۰۰
۵۴. پر درسته نړۍ د لوگي راتلل.............. ۱۰۲
۵۵. لمر به له لوېديځ څخه راوخېژي........... ۱۰۳
۵۶. مځکه په وښويېږي...................... ۱۰۴
۵۷. په وروستۍ زمانه کي به حيوانان.......... ۱۰۴
۵۸. په وروستۍ زمانه کي به اور رامنځته........ ۱۰۵
۵۹. آيا معجزې همدومره دي.................. ۱۰۹
۶۰. د علامه رشاد خپرندويه ټولني چاپ ۱۱۱

www.Taleemulislam-Radio.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیل

نَحمَدُهُ وَنُصَلی وَنُسَلمُ عَلی رَسُوْلِهِ الْکَرِیْمْ وَعَلی آلهِ وَاَصْحَابِهِ حُماةِ الدِیْنِ الْمَتِیْنْ وَعَلی کُل مَنْ تَابَعَهُمْ اِلی یَوْمِ الدیْنْ.

وبعــد !

د هغه څښتن تعالی په سپېڅلي نامه، چي د تیارې شپې څخه د سپین سباوون سپیني ځلاوي برسېره کوي، هغه سباوون چي لوی څښتن پکښي د ماتمونو او سوکالیو کوربه توب له ازله ایښی دئ. همدا سباوون دئ چي له شپې سره سیالي کوي، ځیني زړونه پکښي خاندي، ځیني ناځي، خو ځیني بیا د ماتم پر تور تغر دومره بې حاله وي چي په بېله نړۍ کي ګرځي. دا د شپو او ورځو یوازینۍ دنده نه ده، بلکي په همدې پړاو کي دواړه راښکېل دي، منځنی تکی په دواړو کي بریښي. همدا شپه او ورځ دي چي د هغه کهکشان ځېره د عقیدې سترګو ته ښیي چي بیا تل خلاصون ترې نسته، رښتیني نېکمرغۍ او بدمرغۍ هم هلته دي. کله شپه او کله ورځ په لالهانده نړۍ کي انساني غړو ته د رښتیني نېکمرغۍ د لاسته راوړلو جوګه توب ورکوي. کله بیا فکر په دې نړۍ کي تم کړي هغه شېبې ور په زړه کوي کومي چي د ودانۍ او ورانۍ دي. انسان د خپل مریي په ځېر کله هسکو غرونو ته خېژوي کله یې بیا د ژورو ځاهانو په تل کي بې هوښه غورځوي.

هو کی! دا یوازی د څښتن تعالی ﷻ دوه استازي دي. که یې ټول ... شمېره استازې، انسان ... فکر خپلي ځېړنیزي کتګورۍ ته راوبي نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

فنا به په ډېره چابکۍ سره انساني فکر پخپلو موټو ووهي او روح به يې له بدنه بېل کړي، تش کالبوت به پاته سي.

د څښتن تعالی ﷻ ګلورين رحمت دي پر ويارمن بشر وي، چي ټوله بشريت يې په دې نړۍ کي دروهي (روحي) دوږخ او په راتلونکي عالم کي يې د عملي دوزخ څخه وژغورل، نه يوازي چي نړيوال يې د توري او تجربې په مټ قانع کړه، بلکي انسان ته يې په فکري، روحي، محيطي او داسي نورو ډګرونو کي رښتينی داډ ور په برخه کړ. د دې ويار څخه تش هغه کسان بې برخي سول چي د زړونو پلازونه يې له رخې او کينې څخه ډک کړي وو، ازادي يې نه درلوده، چي د ځان په اړه پرېکړه وکړي، بلکي تر فکري استعمار لاندي راغلي وو.

هوکي! همدا د څښتن تعالی ﷻ پر بشريت باندي د خپلي لوروني له درياب څخه د يو څو څاڅکو اورول وو.

اوس که د معاصري نړۍ بشپړتيا له آنده تېره کړو د شک پرته دې پايلي ته رسيږو، چي د عقيدې رښتينولي د خلکو په منځو کي د يوې معما بڼه ځانته غوره کړېده، دا ځکه چي د رښتني عقيدې څښتنان لاس تر زني ناست دي په هره ځانګه کي چي مادي شته تر سترګو کړي د مين په څېر وردانګي، مقابل لوری مو په دې توانېدلی دئ، چي زموږ په علم، کلتور، دود، ازادي او داسي نورو کي په دلاوره زړه لاس وهنه وکړي. په ورته ډول د دې جوګه سوی دئ چي پر فکرونو مو داسي توره پرده وغوړوي، چي حق راته باطل او باطل راته حق ښکاره کړي د ساري په ډول که د علم څانګه را واخلو پخپله خوښه مو علم و مذهبي او عصري ته ويشلی دئ، حال دا چي پوهه دوې برخي او ټولنه مذهبي او عصري پوهان نه سي قبلولای بلکي ساينسي پوهه د

(c) ketabton.com: The Digital Library

مذهبي پوهي څخه زېږي او ساينسي پوهه مو د مذهب ثبوت کوي. لنډه داچي هر څومره چي پر وړغيږو بيا به هم لږ وي خو داچي که د ربښتيني عقيدې څښتنان لاس تر زني نه کښيني او د خپلي لاري مله له لاسه ورنه کړي نو په کار ده، چي د عقيدوي دفاع په هره زاويه کي د وس تر بريده کار وکړي، بلکي په کار ده چي د دفاع تر کربښو يې تېره معارضوي بڼه ورکړي.

د دفاع لپاره ډېري لاري ستره خواږونده يې يوه ځانګه دا هم کېداې سي، چي خلګو ته هغه نبوي ثبوتونه تر نظر تېر سي کوم چي حضرت محمد ﷺ پخپله زمانه کي خلک په قانع کړي دي، چي يوه برخه يې د معجزو څخه عبارت ده چي يو په بل پسې به يې تر بحث لاندي ونيسو:

(c) ketabton.com: The Digital Library

معجزه څه ته وايي؟

معجزه هغه کړني ته ويل کېږي، چې د پيغمبرۍ د دعوه کوونکي له لوري څخه د عادت خلاف کار ښکاره سي او د هغه کړني کول نور خلک عاجز کړي تر څو خلک وپوهېږي، چې نوموړې کړنه دالله ﷻ د نبي پرته بل څوک نه سي تر سره کولای، الله ﷻ و ډېرو انبياوو ته معجزې ورکړي دي، ځکه الله ﷻ فرمايي:

لَقَدۡ أَرۡسَلۡنَا رُسُلَنَا بِٱلۡبَيِّنَٰتِ[۱]

ژباړه : بېشکه موږ رسولان (نبيان ، استازي) د ښکاره نښو (معجزو) سره لېږلي دي.

لکه چي ومو ويل: معجزه د عادت خلاف يوه کړنه ده، د عادت خلاف کړني دوه ډوله کېدای سي، يوه دا چي داسي کړنه تر سره سي چي په مشاهدت يې څوک نه سي ښودلای خو امکان يې وي، دوهمه دا چي داسي کړنه تر سره سي چي په مشاهدت هم ښودل کېدای سي خو تر يوه بريده ګران کار وي، د مثال په ډول ويلای سو: که ستاسو په کوڅه کي يوه وچه ونه ولاړه وي د څو کالو په بهير کي يې پاڼي نه وي کړي. يو موثق کس (باوري څوک)، چي خبره يې د باور وړ وي تاسو ته ووايي چي د کوڅې وني شنې پاڼي پيدا کړي دي. ښکارنده ده چي تاسو به

---

[۱] سورة الحديد، الاية - ۲۵. وسميت معجزة لأن البشر يعجزون عن الأتيان بمثلها، تفسير قرطبي ج : ۱ ص : ٦٩.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تعجب وکړئ او دا به ډېر ګران کار درته ښکاره سي او که تاسو ته همهغه کس ووايي چي د کوڅې وچي وني نن د يو چا سره خبري کولې. تاسو به دا خبره د شک پرته درواغ وبولئ. د نوموړي کس لومړی وينا د يو ګران، ممکن او مشاهدوي کار لپاره مثال سو او دوهمه وينا يې د يوې ممکني غير مشاهدوي کړني لپاره مثال سو، خو پاته دي نه وي چي مشاهدوي او غير مشاهدوي مو په دې اعتبار وره وويل، چي د فطرتي توان پرته يې څوک په مشاهدت نه سي ښودلای.

په پورته مثال کي مو د عادت خلاف کړنه وپېژندل په همدې ډول الله ﷻ خپل استازي د داسي پېښو څوګه کړي، چي ښېخي عقلي شونتيا څخه دباندي وي يا په بل عبارت خلک چي يې په سترګو نه ويني په ډېره چابکی به د درواغو پرېکړه پرې وکړي. پاته دي نه وي چي دغسي کړني يوازي د کوم خاص پيغمبر څخه نه دي څرګندي سوي، بلکي د زيات شمېر انبياوو څخه څرګندي سوي دي، د مثال په ډول:

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ځينو انبياوو عليهم السلام معجزې

الله جل جلاله و موسى عليه السلام ته د مار معجزه ورکړې وه، کله چې به يې خپله لکړه وغورځوله د هغې لکړي څخه به لوي اپي مار جوړ سو او و همدې معجزې ته د فرعون ټول ساحران عاجزه سول او پدې پوه سول چې دا سحر نه دئ بلکي معجزه ده، لکه چي الله جل جلاله فرمايي:

فَأَلْقَىٰ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ ﴿١٠٧﴾ (١)

ژباړه: نو لکړه يې وغورځوله بيا ناڅاپه لوی ښکاره مار ترې جوړ سو.

همدا ډول الله جل جلاله و عيسي عليه السلام ته د مړو د ژوندي کېدو معجزه ورکړې وه، لکه چي الله جل جلاله فرمايي:

أَنِّي قَدْ جِئْتُكُم بِآيَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ ۖ أَنِّي أَخْلُقُ لَكُم مِّنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ فَأَنفُخُ فِيهِ فَيَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِ اللَّهِ (٢) .

ژباړه : زه و تاسو ته يوه معجزه ستاسو د (پالونکي) له لوري راوړم، زه و تاسو ته د مرغه په څېر يو شی جوړوم بيا پکښې پو کوم نو د الله جل جلاله په امر به (ژوندی) مرغه سي.

الله جل جلاله وابراهيم عليه السلام ته اور يخ ورگرځاوه، کله چي نمرود د ده لپاره ډېر زيات زورور اور تيار کړی و. لکه چي الله جل جلاله فرمايي:

---

(١) سورة الاعراف الاية (١٠٧).

(٢) سورة آل عمران الاية (٤٩)

(c) ketabton.com: The Digital Library

قُلْنَا يَـٰنَارُ كُونِى بَرْدًا وَسَلَـٰمًا عَلَىٰٓ إِبْرَٰهِيمَ ﴿٦٩﴾[۱]

ژباړه : موږ ورته ووېل : اې اوره! پر ابراهيم ﷺ باندي يخ او جنت سه.

په همدې ډول کله چي د صالح ﷺ قوم له ده څخه د معجزې غوښتنه وکړه صالح ﷺ د الله ﷻ په امر سره د غره څخه اوښه را وايستل لکه چي الله ﷻ فرمايي:

وَإِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَـٰلِحًا ۗ قَالَ يَـٰقَوْمِ ٱعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَـٰهٍ غَيْرُهُۥ ۖ قَدْ جَآءَتْكُم بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ ۖ هَـٰذِهِۦ نَاقَةُ ٱللَّهِ لَكُمْ[۲]

ژباړه : و ثموديانو ته مو د دوی ورور صالح ﷺ په پيغمبری ورولېږی ده ورته ووېل اې قومه! د الله ﷻ عبادت وکړئ ستاسو لپاره د الله ﷻ پرته بل خدای نسته تاسو ته ستاسو د (پالونکي) له لوري څخه معجزه راغله دغه ستاسو لپاره د الله ﷻ اوښه ده.

و داود ﷺ ته الله ﷻ اوسپنه په لاس کي داسي نرمه کړې وه لکه موم څکه الله ﷻ فرمايي: وَأَلَنَّا لَهُ ٱلْحَدِيدَ ﴿١٠﴾

ژباړه : موږ و داود ﷺ ته اوسپنه نرمه کړې وه.

و سليمان ﷺ ته الله ﷻ بادونه او پېرانان تابع ګرځولي وه، څکه الله ﷻ فرمايي:

وَلِسُلَيْمَـٰنَ ٱلرِّيحَ غُدُوُّهَا شَهْرٌ وَرَوَاحُهَا شَهْرٌ ۖ وَأَسَلْنَا لَهُۥ عَيْنَ

---

[۱] سورة الانبياء الاية (٦٩).

[۲] سورة الاعراف، الايه (۷۳)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ٱلْقِطْرِ ۖ وَمِنَ ٱلْجِنِّ مَن يَعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ بِإِذْنِ رَبِّهِۦ ۖ [١]

ژباړه : و سليمان عليه السلام ته بادونه تابع وه، سهار يې د يوې مياشتي، ماښام يې د يوې مياشتي مزل كاوه او د قطر چينه مو ورته بهېولې وه او ځينو له پېرانانو څخه د ده په مخ كي د الله جل جلاله په امر كار كاوه.

همدا ډول الله جل جلاله و نورو پيغمبرانو ته هم معجزې وركړي وي، لكه د حضرت محمد صلى الله عليه وسلم معجزې چي وروسته به مفصل ډول راسي او داسي نور.

په هر صورت دا ټولي داسي كړني دي چي د انساني توان څخه دباندي دي.

د يادوني وړ ده، چي پورته مو د لږ اشارې په كولو سره څرگنده كړه چي معجزه د عجز څخه اخيستل سوې ده، عجز د عربي ژبي څخه په ناتوانۍ ژباړل كېږي او دلته مو خه ځني د انسانانو ناتوانه كول دي دا چي د دې ناتوانۍ څخه مو خه څه ده؟ په جواب كي ويلاى سو :

---

[١] سورة سبا الاية (١٢).

(c) ketabton.com: The Digital Library

د معجزې مقصد

څرګنده ده چې معجزه يو منطقي دليل نه دئ لکه چې په ښکاره موضوعاتو کې چې استعماليږي، د مثال په ډول څوک ستاسو څخه وپوښتي چې کعبه ولې کعبه بولي؟ تاسو په جواب کې ورته وواياست: کعبې ته له دې امله کعبه وايي چې پر مکعب شکل باندي جوړه ده او مکعب شکل د هندسي فن له آنده هغه شکل ته ويل کيږي، چې څلور ګوتيزه او متساوي الاضلاع وي دا چې کعبه هم په دې بڼه جوړه ده ځکه ورته کعبه وايي.

دا يو منطقي دليل سو، خو معجزه له داسي دليل څخه بېله ده، بلکي معجزه د يو کس د رسالت پر رښتينولۍ باندي دليل دئ البته يو مشاهدوي دليل دئ او د دې دليل لامل دا دئ چې عقبده طبعاً له غيبو او پټو شيانو سره اړه لري د هر دين پلټنه چې وکړئ د هغه دين پيروان خامخا داسي عقيدې لري او د داسي شيانو پر راتلو باندي باور لري، چې په سترګو نه لېدل کيږي، لکه مسلمانان چې د جنت، دوزخ او داسي نورو شيانو د راتګ عقيدې لري دا ټوله په دې معنی دي چې يو داسي واکمن سته چې غيب شيان پالي او د شتو تر بريده يې رسوي نو کوم څوک چې داسي کړنه تر سره کړي چې د انساني توان له دائرې دباندي وي يقيني خبره ده چې د داسي چا تړاو به د هغه واکمن سره وي چې د عقيدوي او غيبي شيانو څښتن دئ او دغه کس پخپل رسالت کې رښتين دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بله خبره دا ده چي د نړۍ د اديانو متخصصين وايي: د ټولو عقيدو څښتنان په دې آند دي، چي رښتينی مذهب يو دئ هغه واکمن يو يا سره هم نظره او کلک تړاو لرونکي دي چي د غيبو شيانو واک يې په توان کي دئ نور ټوله دينونه باطل دي، خو په دې ځای کي لاره پېچل سوې ده، چي رښيتنی دين له باطلو دينونو څخه څنګه توپير سي هر چا د خپل وس سره سمي هڅي کړي دي چي پخپل فکر رښتينی دين انتخاب کړي. له نېکه مرغه موږ مسلمانان ټوله په دې عقيده يو، چي رښتينی دين اسلام دئ يا تر اسلام وړاندي هغه دينونه دي کوم چي قرآن ښودلي دي ځکه چي مشاهدوي دليل لري هغه دليل چي د څښتن تعالی ﷻ پرته يې له چا سره توان نسته، بلکي هره معجزه و بشريت ته يو خبر دئ چي تاسو که اسلام دين حق نه بولئ نو ستاسو لاره خلاصه ده تاسو هم داسي کړنه تر سره کړئ، تر اوسه هيڅوک پدې نه دئ بريالی سوی چي د معجزې په څېر دليل وړاندي کړي لکه وروسته چي به راسي. البته ځيني شيان سته چي په ښکاره د معجزې سره ورته والی لري لکه په روا شيانو کي کرامت او په ناروا شيانو کي سحر، خو په حقيقت کي هر يو د معجزې سره زيات توپير لري چي يو په بل پسې به يې تر بحث لاندي ونيسو:

(c) ketabton.com: The Digital Library

کرامت

د ولي الله (د الله ﷻ دوست) و هغه کړني ته کرامت ویل کېږي، چي د عادت خلاف وي، البته د ده بې ارادې تر سره سي او هم دا یې د معجزې سره توپیر دئ چي معجزه د نبي په اراده او د خلکو په غوښتنه سره تر سره کېږي او کرامت د ولي بېله ارادې تر سره کېږي.

سحر او جادو

سحر د شرعي اصطلاح له مخي په هغه شي پوري خاص کړل سوی دئ چي سبب یې څرګند نه وي او د حقیقت پر خلاف یوازي یوه ذهني لومه وي[1].

د لا روښانتیا په موخه ویلای سو، چي سحري کړنه د سحر کونکي له خوا د خلګو د سترګو غلطول دي په حقیقت کي هیڅ شتون نه لري د ساري په ډول په ځینو ځایونو کي لیدل کېږي یو څوک جماد (وچ) شی په نبات (شنه) شي اړوي لکه: چي د یوه لرګي څخه لوند نیالګی جوړ کړي. داسي کړنه د شریعت له مخي جرم دئ، الهي کوم پیغام پکښې نسته بلکي د یوه کسب په مټ هر څوک دغه کړنه تر سره کولای او زموږ د سپېڅلي اسلام له پلوه د سحر کوونکي لپاره د سختو عذابو ژمني

---

[1] السحر فی عرف الشرع مختص لکل امر یخفی سببه ویتخیل علی غیر حقیقته.
تفسیر کبیر ج:۱ ص: ۴۳.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوي دي او د کبيره (لويو) گناهونو په ډله کي شمېرل سوی دئ، عقيده ورته ساتل کفر بلل سوې ده بل لا دا چي سحر کوونکي ته پر اسلام پاتېدل ناشوني دي ځکه الله ﷻ فرمايي:

وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَانُ وَلَٰكِنَّ ٱلشَّيَاطِينَ كَفَرُوا۟ يُعَلِّمُونَ ٱلنَّاسَ ٱلسِّحْرَ...[1].

ژباړه: سليمان عليه السلام کفر نه دئ کړی مگر شيطانانو کفر وکړ خلگو ته يې سحر ورښودی.

د پورتني آيات څخه په څرگند ډول معلومېږی، چي الله ﷻ د سحر څخه په کفر تعبير کړی دئ.

د دې ناوړه عمل په اړه بجالة رضي الله عنه د رسول الله عليه السلام څخه روايت کوی: د سحر کونکي سزا دا ده چی سر يې په توره ووهل سي[2].

حضرت بجالة رضي الله عنه فرمايي: موږ ته د حضرت عمر رضي الله عنه تر مړيني يو کال وړاندی د عمر رضي الله عنه له خوا يو ليک راغلی په ليک کي حضرت عمر رضي الله عنه ليکلي وه: هر سحر کوونکی نارينه او ښځه ووژنئ[3].

د حضرت ابو موسی اشعري رضي الله عنه څخه روايت دئ، چي رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي: درې کسان الله ﷻ جنت ته نه پرېږدي: لومړی- شراب څښونکی. دوهم: د وصيلې پرېکوونکی او دريم: د سحر تصديق کوونکی[4].

---

(۱) سورة البقرة الآية (۱۰۲)

(۲) رواه الترمذی، وقال الصحيح انه من قول جندب آه. زواجر.

(۳) رواه البخاری

(۴) رواه الامام احمد فی مسنده، وابن حبان فی صحيحه وابويعلى والحاکم وصححه، وقال المنذری فی الترهيب من شرب الخمر.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سحر او معجزې توپیر

سحر یو ناروا کار دئ او معجزه د یوه سپېڅلي کس څخه د یوه سپېڅلي کار د څرګندولو څخه عبارت ده که څه هم د معجزې او سحر تر منځ توپیر د پورتنیو خبرو په نظر کي نیولو سره ډېر څرګند دئ خو بیا هم د لا سپیناوي په موخه یې ځیني توپیرونه تر بحث لاندي نیسو، چي د لاندنیو توپیرونو څخه عبارت دي:

۱. معجزه د هغه چا له لاسه څرګندېږي، چي د نبوت دعوه کوونکی او ربښتینی او ټاکلی انسان وي او سحر د هر چا له لاسه منځته راتلای سي.

۲. سحر پرته له دې چي د کتونکو لپاره لنډ مهالی غولونکی دئ په حقیقت کي هیڅ نسته او معجزه یو حقیقي شی ده، چي په حقیقت کي هم شتون لري لکه د صالح علیه السلام اوښه چي تر یوه وخته پوري یې و مسلمانانو ته د خوراک لپاره شیدې ورکولې[۱].

۳. سحر چا ته کوم تاوان نه سي رسولای او د معجزې په مټ د الله جل جلاله په امر سره خلک په یقیني ډول هلاکېدای سي، لکه چي الله جل جلاله یې په قرآنکریم کي یادونه کړې ده[۲].

۴. معجزه تل پر سحر باندي برلاسې وي او سحر د معجزې په

---

[۱] طبری – التفسیر ۲۴ / ۴۵۸.

[۲] مَا يُفَرِّقُونَ بِهِۦ بَيْنَ ٱلْمَرْءِ وَزَوْجِهِۦ ۚ وَمَا هُم بِضَآرِّينَ بِهِۦ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِ ٱللَّهِ ۚ
سورة بقرة، الاية (۱۰۲).

(c) ketabton.com: The Digital Library

وړاندي تېښته راځي لکه د موسی علیه السلام په کیسه چي کله موسی علیه السلام لکړه وغورځوله. د ساحرانو ټوله سحر یې په وړاندي مات سو او ساحران پوه سول، چي د موسی علیه السلام کړنه سحر نه بلکي یوه معجزه ده، ځکه زموږ یو داسي توانا سحر یې په وړاندي مات سو، چي موږ یې له ډېره وخته تابیه نیولې وه[۱].

د پورتنیو توپیرونو ترڅنګ سحر له معجزې سره نور توپیرونه هم لري چي سالم فطرة یې له ورایه پېژندلای سي.

---

[۱] وَجَآءَ ٱلسَّحَرَةُ فِرْعَوْنَ قَالُوٓاْ إِنَّ لَنَا لَأَجْرًا إِن كُنَّا نَحْنُ ٱلْغَٰلِبِينَ ﴿١١٣﴾ قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ لَمِنَ ٱلْمُقَرَّبِينَ ﴿١١٤﴾ قَالُواْ يَٰمُوسَىٰٓ إِمَّآ أَن تُلْقِيَ وَإِمَّآ أَن نَّكُونَ نَحْنُ ٱلْمُلْقِينَ ﴿١١٥﴾ قَالَ أَلْقُواْ فَلَمَّآ أَلْقَوْاْ سَحَرُوٓاْ أَعْيُنَ ٱلنَّاسِ وَٱسْتَرْهَبُوهُمْ وَجَآءُو بِسِحْرٍ عَظِيمٍ ﴿١١٦﴾ ۞ وَأَوْحَيْنَآ إِلَىٰ مُوسَىٰٓ أَنْ أَلْقِ عَصَاكَ فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ﴿١١٧﴾ فَوَقَعَ ٱلْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُواْ يَعْمَلُونَ ﴿١١٨﴾ فَغُلِبُواْ هُنَالِكَ وَٱنقَلَبُواْ صَٰغِرِينَ ﴿١١٩﴾ وَأُلْقِيَ ٱلسَّحَرَةُ سَٰجِدِينَ ﴿١٢٠﴾ سورة الاعراف ۱۱۳ – ۱۲۰ آیتونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د معجزې ډولونه

څرنګه چې معجزه يوه داسي کړنه ده، چې تر انساني توان او ساينسي وړتيا دباندي ده خو پخپل ځان کي څلور ډولونه لري چې د لاندنيو ډولو څخه عبارت دي :

لومړی : د معجزې کړنه د عادت خلاف وي هيڅ يوه برخه يې د عادت سره سمون نه خوري لکه د لکړي څخه د مار جوړېدل ، د سپوږمۍ دوه ځايه کېدل، د اسمان څخه رالوېدل او داسي نور.

دوهم : معجزه يوه داسي کړنه وي، چې د عادت خلاف خو نه وي مګر په ټاکلي او مخصوص وخت کي يې راتلل د عادت خلاف وي لکه د طوفان راتلل، زلزلې کېدل او داسي نور.

دريم : معجزه يوه داسي کړنه وي، چې د عادت خلاف نه وي او نه يې په ټاکلي وخت کي راتګ د عادت خلاف وي خو د څرګندېدو لاره يې د عادت خلاف وي لکه د پيغمبرانو په دعا د باران اورېدل، د ناروغ جوړېدل او داسي نور.

څلورم : معجزه يوه داسي کړنه وي، چې د عادت خلاف نه وي او نه يې د څرګندېدو لاره د عادت خلاف وي مګر د دغه کړني په راتګ وړاندي پوهه يې د عادت خلاف وي لکه د نبي ﷺ وړاندوينه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حضرت محمد ﷺ معجزې

لکه مخکې چې مو وویل الله ﷻ په هره زمانه کې خپلو پیغمبرانو ته داسې معجزې ورکړې دي، چې د الهي دین نه منونکي به ترې عاجزه وه لکه چې د حضرت موسی علیه السلام په زمانه کې چې سحر او جادوګري ډېره مخ په وړاندې وه د هغې زمانې د خلګو په آند د درنښت وړ انسان هغه څوک و، چې د سحر په ناروا لاره کې به یې ډېره برلاسی درلوده الله ﷻ و موسی علیه السلام ته داسې معجزه ورکړه، چې د دوی ټول سحر او جادو یې په وړاندې مات و. د حضرت عیسی علیه السلام په زمانه کې طب پوهنه ډېره مخ په وړاندې وه تر داسې بریده چې د هغې زمانې خلګو د هرې ناروغۍ لپاره درمل پیدا کړې وه یوازې یې د مورزادهړانده، مړي ژوندي کېدل او پس ناروغۍ درملنه نه سوای کولای الله ﷻ و عیسی علیه السلام ته د دغه درو واړو درملنه د معجزې په بڼه ورکړه، چې ټول نه منونکي یې په وړاندې ناتوانه سول.

تر ټولو په وروستۍ زمانه کې الله ﷻ حضرت محمد ﷺ په پیغمبرۍ ولېږی په دغه زمانه کې ګوم درس ځای نه و، یعني نه داسې مدرسه او نه مکتب و چې په مټ یې خلګو علوم او فنون زده کړې وای او د دغه ځای څخه دې خلګو ته علمي، ادبي او هنري افکار رسېدلي وای. یوازې د شعر خطابي او بیاني فن و، چې په خلګو کې یې طبعاً دود موندلی و او خلګو زیاته پاملرنه هم ورته کوله که څه هم زیات خطیبان او شاعران یې د لیک او لوست څخه هم بې برخي وه، خو د

(c) ketabton.com: The Digital Library

زيات تمرين په مټ يې لوړ، لوړ مقامونه ګټلي وو آن تر دې چې د هغې زمانې شعرونه تر اوسه پورې د عربي ادب يوه برخه ده. د دوی د اشعارو د ودې يو لامل دا هم کېدای سي، چې مرکزي عربستان د تجارت مرکز و، د زياتو سيمو څخه خلک ورته راتلل په ځانګړې ډول د حج د اداء کولو په وخت کې به تجارتي کاروانونو د مکې و لوري ته مخه کړه، زيات خلک به سره يو ځای کېدل په همدې وجه مکه د ادبي مشاعرو مرکز هم بلل کېده، د هرې سيمې خلکو زيار ايستی چې يو شعر راوړي او د خلکو د مجموعې په وړاندې يې ووايي او ځان ته د خپل شعر معيار معلوم کړي. د دې سره به ځينو خلکو خپلې بوللې (قصيدې) د مکې په خونه کې ځړولې چې ښه بېلګه يې د اسلام د څرګندتيا پر مهال د هغه قصيدو څخه عبارت ده، چې په مکه کې ځړېدلې اوه قصيدې وې چې د معلقات سبعه په نامه يادېدلې.

د دوی په اند شعر او شاعري وياړ و، دوی به د خپلو شاعرانو زيات درنښت کاوه او د خپل قوم د برترۍ لپاره به يې د خپلو شاعرانو نومونه يادول او د شاعرانو لرل به يې د خپل قوم د عزت په موخه سند ګرځاوه. مګر د خپلو کوچنيانو ښوونې او روزنې ته يې هيڅ پاملرنه نه کوله، همدا لامل و چې د مکې او حجاز د سيمو زيات خلک په ليک او لوست نه پوهېدل.

د يادونې وړ ده، چې په هغه وخت کې درې علوم و عربو ته په ميراثي ډول پاته ول لومړی دا چې دوی به د ستورو پېژندنه کول او په مټ به يې ځان ته د باران د اورېدلو وخت معلوماوه، دوهم دا چې پل زنې به يې زده کول او دوی په دې کار کې زيات مهارت هم درلودی، دريم دا چې د نسبونو زده کړه به يې کول او په دې لاره کې يې هم زياتې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هڅي کولې او د دې فن په يادولو کې يې هيڅ ډول زيار نه سپماوه[1].

په همدغه وخت کې څښتن تعالی ﷻ حضرت محمد ﷺ د بشريت خپل استازی ولېږی داسې استازی و، چې په بشريت کې تر ټولو غوره انسان و تر داسې بريده چې په غوره والي کې يې سارى نه لري، د ده په راتګ سره تر ټولو وړاندې د ده خپل قوم د مخالفت سخت عکس العمل ښودی، الله ﷻ د ده د رښتينولۍ په موخه زياتې معجزې ورکړې، چې ځينې يې د ده تر زمانې پورې خاص وې او يوه څرګنده معجزه يې تر اوسه پورې لا سته او تر قيامته پورې به هم وي چې د قرآني معجزې څخه عبارت ده، دا يوه لويه او څرګنده معجزه ده چې تفصيل يې په لاندې ډول دئ:

(۱) وَلَكِنَّ الْقَذْفَ بِالنُّجُومِ قَدْ كَانَ قَدِيمًا، وَذَلِكَ مَوْجُودٌ فِي أَشْعَارِ الْقُدَمَاءِ مِنَ الْجَاهِلِيَّة ... الروض لانف ج: ۱ ص : ۳۵۴ فصل في الكهانة، انساب الاشراف ج : ۳ ص : ۱۹۸، عشائر العراق ج: ۱ ص : ۳۷، احوال القبائل، سبل الهدى والرشاد، ج : ۱ ص : ۱۳٤، الروض الانف، ج: ۱ ص : ۱۷۴.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قرآن کریم

یوه څرګنده معجزه ده

څرګنده ده، چې رسول الله ﷺ د ماشوتوب څخه کومه زده کړه نه وه کړې او نه په قریشو کې د لیک او لوست زده کړه دود وه لکه مخکې چې مو اشاره ورته وکړه، نه د مکې قریشو د رسول الله ﷺ څخه شعر یا ادبي ټوټې اوریدلي وي. څه وخت چې نوموړی په رسالت سره وویاړل سو نو قریشو ته یې د الله ﷻ سپیڅلی کلام قرآنکریم واوروی، داسې کلام چې د ادبي قانون له مخې هیڅ ډول نیمګړتیا نه پکښې تر سترګو کیده بلکې هیڅا د داسې کلام په څېر ادبي وینا نه سوای کولای په پایله کې ټول خلک ورته عاجزه سول، هر څومره چې یې لاس او پښې ښورول هڅو یې هیڅ ګټه نه کول پرته له دې چې و دې کلام ته دناتوانۍ سرونه ټیټ کړي نه یوازې چې د ټوله قرآن په څېر دوی یوه مفصله وینا نه سوای کولای بلکې د قرانکریم د یوه کوچني سورت په څېر یې هم یوه وینا نه سوای کولای. سربېره پر دې که د ټوله بشریت ادیبان سره یوځای سي بیا هم د دې جوګه نه دي، چې څوک دي پکښې یو سورت جوړ کړي، ځکه الله ﷻ د دغې خبرې د ثبوت او سپیناوي په موخه ټولو انسانانو ته خبر ورکړی دئ او فرمایلي یې دي:

وَإِن كُنتُمْ فِي رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّن مِّثْلِهِ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَٱدۡعُواْ شُهَدَآءَكُم مِّن دُونِ ٱللَّهِ إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ ﴿٢٣﴾ (۱)

ژباړه : که چیري تاسي په شک کي یاست د هغه (قرآن) څخه چي موږ پر خپل بنده باندي نازل کړی دئ نو راوړئ یو سورة د دې قران په څېر او هغه خپل مرستیالان د الله ﷻ پرته وبولئ (وننګوئ) که رښتیا ویونکي یاست.

الله ﷻ شاوخوا څوارلس سوه کاله وړاندي ټولو انسانانو ته خبر ورکړی دئ او ویلي یې دي: که تاسو شک لرئ چي قرآن د الله ﷻ کلام نه دئ او وایاست چي دا کتاب رسول الله ﷺ د ځانه جوړ کړی دئ، نو رسول الله ﷺ خو یو انسان و تاسو هم انسانان یاست ونیسئ تاسو هم دا کار وکړئ. تر اوسه پوري هیڅوک نه دئ توانېدلی چي د دې قران په څېر یو کوچنی سورة جوړ کړي.

په بل ځای کي الله ﷻ فرمایي: یوازي انسان نه بلکي که پیرانان هم ورسره په مرسته کي مله سي هم دا کار نه سي کولای ځکه قرآن د الله ﷻ کلام دئ د الله ﷻ کړنه د ده پرته بل څوک نه سي کولاي الله ﷻ فرمایلي دي:

قُل لَّئِنِ ٱجۡتَمَعَتِ ٱلۡإِنسُ وَٱلۡجِنُّ عَلَىٰٓ أَن يَأۡتُواْ بِمِثۡلِ هَٰذَا ٱلۡقُرۡءَانِ لَا يَأۡتُونَ بِمِثۡلِهِۦ وَلَوۡ كَانَ بَعۡضُهُمۡ لِبَعۡضٖ ظَهِيرٗا ﴿٨٨﴾ (۲)

ژباړه : ووایه (اې محمده ﷺ!) که چیري انسانان او پیرانان سره یو ځای سي چي د دې قران په څېر (یو کتاب) راوړي را به یې نه وړي د دې قرآن په څېر که څه هم ځیني له دوی د ځینو ملاتړ کوونکي

---

(۱) سورة بقره – ۲۳ آیت.

(۲) سورة الاسراء – ۸۸ آیت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(مرستیالان) هم سي.

د پورتنیو خبرو په نظر کي نیولو سره په ښکاره ډکو کي وښودل سوه چي قرآن یوه داسي معجزه ده، چي تر اوسه پوري پاته او تل به وي نو کوم څوک چي د اسلام په وړاندي شک لري نو د دې معجزې په لیدلو سره یې شک له منځه تلای سي، ځکه که یې څوک معجزه نه بولي نو د دې قرآن په څېر دي یوه وینا وړاندي کړي چي د قرآن کریم سره په فصاحت، بلاغت، اخبار بالغیب او نظم کي ورته والی ولري.

www.Taleemulislam-Radio.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سپوږمۍ دوه ځایه کېدل

د رسول الله ﷺ یوه بله څرګنده معجزه دا وه، چې د مکې کافرانو وپتېیله چې محمد ﷺ درواغجن ثابت کړي او داسې غوښتنه ترې وکړي چې د بنده له توانه وتلې وي هغه دا چې له اسمانه څخه دي محمد ﷺ سپوږمۍ راکښته کړي که رښتیا هم دغه کار وکړي نو رښتینی پیغمبر دئ او د رسالت په دعوه کې رښتینی دئ او که یې ونه کړي نو د رسالت په دعوه کې درواغجن دئ.

په هر صورت دوی دا کار وکړ د رسول الله ﷺ څخه یې د سپوږمۍ د راکښته کېدو غوښتنه وکړه رسول الله ﷺ د دوی خبره واورېده او د څښتن تعالی ﷻ څخه یې وغوښتل تر څو سپوږمۍ راکښته او د دوی غوښتنه پوره کړي الله ﷻ پخپله لویه توانایي سره دا کار وکړ، په منی نومي ځای کې یې د آسمان له لوري سپوږمۍ راکښته کړه، سپوږمۍ دوه ځایه سوه د مکې او شاوخوا سیمو خلکو دغه کار په وینه او په څرګند ډول ولیدی. البته دغه پېښه د شپې په منځنۍ برخه کې رامنځته سوه او الله ﷻ هم د دې پېښې یادونه په قرآنکریم کې کړې ده[1].

---

[1] ﴿ٱقْتَرَبَتِ ٱلسَّاعَةُ وَٱنشَقَّ ٱلْقَمَرُ ۝١ وَإِن يَرَوْا۟ ءَايَةً يُعْرِضُوا۟ وَيَقُولُوا۟ سِحْرٌ مُّسْتَمِرٌّ ۝٢ وَكَذَّبُوا۟ وَٱتَّبَعُوٓا۟ أَهْوَآءَهُمْ ۚ وَكُلُّ أَمْرٍ مُّسْتَقِرٌّ ۝٣﴾ سورة قمر الایات ۱ – ۳. بخاري – الصحیح (فتح الباري ۲۲۴/۷) و رواه مسلم برقم: (۲۸۰۲).

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس خبره دا ده، چي ايا دغه کار هم شوني دئ؟ يا په بل عبارت په پورتنۍ معجزه کي لاندنۍ دوې پوښتني پيدا کيږي:

لومړۍ پوښتنه: څرنګه چي سپوږمۍ يو سيار ستوری دئ، نو ستوري د فلکياتو د علم له انده په ځان کي ماتوالی مني؟

دوهمه پوښتنه: که دغه پېښه رامنځته سوې وي نو ولي يو ازي د دغه خبري پېښليک يوازي مکه وال بيانوي په کار وه، چي د ټولي نړۍ خلګو ليدلې وای او د نړۍ د هر ګوټ څخه تاريخ پوهانو نوموړې پېښه پخپلو ليکنو کي درج کړې وای؟

د لومړۍ پوښتني جواب: تر نولسمي پېړۍ وړاندي د مذهب پوهانو او ساينس پوهانو تر منځ د ستورو ماتوالی او يا نه ماتوالی يوه توده موضوع وه په پايله کي ډېر اوږده بحثونه او مناظرې پر جوړي وي، بلکي د پېړيو، پېړيو څخه دوارو ډلو د خپلو نظرونو د ثبوت لپاره اوږده اوږده کتابونه ليکلي وه. د مذهب پوهانو په ډله کي د نوموړې موضوع ثبوت د عقيده پوهانو دنده وه او په دوی پوري اړه لري د دوی له انده ټول ستوري که سيارات دي که ثوابت دي پخپل منځ کي ماتوالی مني او د ساينس پوهانو له انده دغه کار شوني نه و، بلکي ټول ستوري يو نه جلا کېدونکي او نه ځيري کېدونکي شيان ول، خو د دوی دغه اوږدې مناظرې په اوس مهال کي په څرګند ډول بې ګټي ثابتي سوي دي او په ښکاره ډول د مذهب پوهانو په ګټه موضوع ثابته سوې ده، څوک چي لږ مطالعه لري هغه ته ثابته ده، چي ستوري په هر مهال کي کېدلای سي چي ټوټه ټوټه سي او د لا سپيناوي لپاره ويلای سو، چي ټولي نړۍ وليده چي د سپيني روسيې په سيمه کي په شلمه پېړۍ کي د ځينو سيارو ټوټې ولوېدې او دا خبره ثابته سوه چي سيارې ماتېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

آخر دا چې دا خبره هم په زړه ورتوب سره کېدای سي، چې د رسول الله ﷺ په زمانه کې سپوږمۍ دوه ځای ه سوې ده.

د دوهمي پوښتني جواب : څرنګه چې دغه معجزه په داسي مهال کې رامنځته سوې ده، چې ټول خلګ په خواږه خوب ويده وو ډېر لږ خلګ به داسي وو چې ويښ به وو، نو کوم څوک چې ويښ وو نو هغو د ليک او لوست توان نه درلودی ځکه په هغه زمانه کې ليک او لوست ډېر کم و که چا درلودی هغو به نه وي ليکلي ځکه په هغه وخت کې د تاريخ د ضبط د ارزښت احساس د خلکو سره نه و او نه يې خلک په درنښت پوهېدل يوازې تاريخي پېښې د وينا له مخې په ميراثي ډول پاتېدلې.

بله خبره دا ده: هره خبره چې نور څوک يې بيان نه کړي دا د دې ثبوت نه دئ چې دغه موضوع نو درواغ ده. که د دې ثبوت نسته چې د مکې والو پرته نوري نړۍ په پېښليکونو کې د سپوږمۍ د لوېدو يادونه نه ده کړې دا په دې معنی نه ده چې د سپوږمۍ لوېدل نه دي رامنځته سوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کافرانو په شوم هدف

د رسول الله ﷺ پوهاوی

رسول الله ﷺ ته چي الله ﷻ د هجرت اجازه وکړه، دی مبارک په داسي مهال کي و مدينې ته وکوچېدی چي کافرانو د ده د وژلو پرېکړه کړې وه او ده ته الله ﷻ د کافرانو د شوم هدف په اړه معلومات ورکړل او د کافرانو د پوره تياري سره دی مبارک روغ رمټ مدينې ته ورسېدی، دا چي دی مبارک د قريشو په شومو هدفونو د الله ﷻ له لوري خبرېدی دا د رسول الله ﷺ معجزه وه.

د پېښي لنډيز په لاندي ډول دئ:

ټولو اصحابو ته رسول الله ﷺ اجازه ورکړې وه، چي مدينې ته هجرت وکړي قريشو چي د مبارکو اصحابو هجرت وڅاری په دې پوه سول چي اوس نو زموږ لپاره د يوې لويي بلا لاره پرانيستول سوه ځکه که هغوی مهاجر سي نو زموږ د تجارت لويه لاره بندولای سي او هر وخت چي وغواړي د توانايي په پيدا کېدو سره کولای سي چي پر موږ حمله وکړي نو د دې ناورين څخه د وتلو لاره بايد ولټول سي نو له دې امله يې دا غوره وګڼل، چي د قريشو يوه لويه مشوره را وبولي او يوه لاره پيدا کړي هغه و چي د قريشو د مشورې په سرای (دارالندوة) کي د قريشو اووه واړه قومونه سره راټول سول د رسول الله ﷺ څخه د خلاصون په موخه يې ډول، ډول نظرونه وړاندي کړل خو آخر د لوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدبخت ابوجهل رایه ټولو تصویب کړه، د ده رایه دا وه چي د ټولو قومونو څخه یو، یو نامتو پهلوان دي وټمارل سي، په ښه وسله دي سمبال سي او رسول الله ﷺ دي ووژني کله چي محمد ﷺ ووژل سو نو د ده کورنۍ د دې توانايي نه لري چي د ټولو قومونو سره جګړه وکړي آخر دې ته اړه ده چي دیت واخلي نو موږ ټول قومونه به دیت ورکړو او د تل لپاره به د ده له شره ځانونه خلاص کړو. د دې نظر په وړاندي کولو سره ټول موافق سول او عملاً يې دغه کار پيل کړ او د رسول الله ﷺ د وژني لپاره يې لاندني کسان وټاکل:

۱ : ابوجهل بن هشام

۲ : عقبه بن ابي معيط

۳ : امية بن خلف

۴ : طعيمة بن عدی

۵ : ابي بن خلف

۶ : منبه بن الحجاج

۷ : حكم بن عاص

۸ : نضر بن حارث

۹ : زمعة بن الاسود

۱۰ : ابولهب

۱۱ : بنيه بن الحجاج د منبه بن الحجاج ورور[۱].

له بله پلوه رسول الله ﷺ ته الله ﷻ د کافرانو د شوم هدف په اړه معلومات ورکړل، وحي يې ورته وکړې چي هجرت وکړه قریشو ستا د وژلو لپاره پلان جوړ کړی دئ او تر خپله وسه هڅه کوي چي تا ووژني نو

---

[۱] ابن حجر – فتح الباري ۲۳۶/۷، زاد المعاد ۵۲/۲.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه رسول الله ﷺ د تګنده غرمې پر مهال د ابوبکر رضي الله عنه کور ته ورغلی ابوبکر رضي الله عنه د رسول الله ﷺ د دې بې وخته راتګ څخه متحیر سو او پوښتنه یې ترې وکړه، چې زما مور او پلار دې تر تا جار وي څه توي پېښه رامنځته سوې ده؟ رسول الله ﷺ په جواب کي ورته وویل: چې الله ﷻ ماته د هجرت کولو اجازه راکړې ده. ابوبکر رضي الله عنه ځني وپوښتل: چې زما سره؟ رسول الله ﷺ ورته وفرمایل: هو! لنډه دا چي پر دې یې پرېکړه وکړه، چې د شپې به په هجرت پیل کوو. رسول الله ﷺ کور ته تشریف یووړ ابوبکر رضي الله عنه یې د شپې د راتګ لاره څاره[1].

قریشو د شپې له پیل څخه د رسول الله ﷺ کور محاصره کړی و او دا یې پتیلې وه، چې کله محمد ﷺ د شپې ویده سي په ناڅاپي ډول به حمله پرې کوي او وژني به یې، پدې نه وه خبر چې محمد ﷺ د معجزو او ربښتینولۍ پیغمبر دئ او د څښتن تعالی ﷻ توانایي دومره لویه ده، چې د انسان په ناتوان فکر یې لاره نه سي ډب کولای په هر صورت رسول الله ﷺ د شپې راووتی د قریشو لیکي یې وڅارلې بیا یې علي رضي الله عنه ته امر وکړ، چې زما پر بستره باندي ویده سه الله ﷻ به دي د دوی له شره وژغوري او خپل یو پټو یې هم ورکړ، د دې لپاره چي پر ځان یې واچوي رسول الله ﷺ یو مټ ریګنه خاوره واخیسته د دوی پر لوري یې وغورځول الله ﷺ د دغه خاورو په مټ د دوی سترګي وتړلې رسول الله ﷺ یې هېڅ نه ولیدی. رسول الله ﷺ برابر د ابوبکر رضي الله عنه کور ته ولاړی د هغه ځای څخه دواړه مبارکانو حرکت وکړ، پنځه میله لیري د ثور غره ته وختل په هغه ځای کي یو غار و په هغه غار

---

[1] البخاري – الصحیح (فتح الباري) ۷/۲۳۱.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ننوتل دلته قریشو دانتظار شیبې تېرولې، یو کس ورته راغلی پوښتنه یې ترې وکړه، چې تاسو څه کوئ؟ قریشو ورته وویل چې موږ د محمد ﷺ د وژني لپاره ناست یو هغه کس ورته وویل: قسم په الله ﷻ چې هغه ولاړی تاسو نه ولیدئ، دوی حیران سول د محمد ﷺ د پروتي ځای ته ورغلل که یې وکتل د رسول الله ﷺ په څېر یو کس پروت دئ دوی پخپلو کي سره وویل چې دا دئ محمد ﷺ پروت دئ بیا ورته منتظر سول کله چې سهار سو حضرت علي رضي الله عنه د هغه ځای څخه را ولاړ سو دوی ترې وپوښتل چې محمد ﷺ څه سو؟ علي رضي الله عنه په جواب کي ورته وویل: زه نه یم خبر. په همدغه مهال دوی پوه سول چې زموږ هڅه ناکامه سوه او پخپل شوم هدف کي بریالي نه سوو[۱].

داهم د رسول الله ﷺ معجزوي نخښې وې چې کافرانو د وس تر بریده د دهٔ د له منځه وړلو هڅه وکړه مګر بریالي نه سول.

---

[۱] رحمة للعالمین ۹۵/۱، مختصر السیرة للشیخ عبدالله ص ۱۲۷.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محمد ﷺ معجزه وه چي

قریش وچکالۍ ونیول

کله چي د مکې خلکو پر رسول الله ﷺ او اصحابانو ﷺ باندي د وس تر بریده ظلمونه پیل کړل آن تر دې چي ځیني اصحابان مبارکان يې په وحشیانه ډول سره شیهدان کړل او خپله د رسول الله ﷺ د شهادت لپاره يې ډول ډول توطئې تړلې نو رسول الله ﷺ دوی ته سخته ښرا وکړه، چي په پایله کي د رسول الله ﷺ ښرا قبوله سوه او پر دوی باندي تر څو کالو پوري دومره سخته وچکالي راغله چي کله به دوی آسمان ته وکتل آسمان به دوی ته د لوږي پیغام ورکاوه آخر ښځي تنګ سول، نو د مکې والو لوی واکمن ابوسفیان رسول الله ﷺ ته راغلی او ورته وې ویل چي اې محمد ﷺ! ته خپله خلګو ته د وصیلې لارښوونه کوې او خپله دي خپل قوم په معجزانه ډول په وچکالۍ کي اچولی دئ ته د خپل قوم سره وصیله وکړه، دعا وکړه چي څښتن تعالی ﷻ نوره دغه وچکالي له منځه یوسي او منظم اورښتونه رامنځته سي تر څو ستا قوم له لوږي څخه خلاص سي. د ابوسفیان د دغي غوښتني سره سم رسول الله ﷺ د څښتن تعالی ﷻ څخه دعا وغوښته الله ﷻ د ده مبارک دعا قبوله او په پرله پسي ډول يې پر قریشو اورښتونه پیل کړل خو بیا هم مکې والو خپله کرغېړنه څېره برېنډه او مخالفت يې پیل کړ، د دوهم ځل مخالفت په جواب کي رسول الله ﷺ دوی ته ژمنه ورکړه، چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دې مخالفت په بدله کې به تاسو ته ډېر ژر سخت عذاب راسي او همداسي وسوه يعني د بدر په غزا کې دوی په هغه پيمانه وځپل سول کوم چي رسول الله ﷺ ورسره ژمنه کړې وه[1].

دا هم د رسول الله ﷺ معجزه وه، چي مکه وال يې ټوله ناتوانه کړي وو لکه چي مو ولوستل قريشو بله هيڅ لاره نه درلوده پرته له دې چي د ناتوانۍ سرونه ټيټ کړي او په عاجزۍ سره د رسول الله ﷺ په برکت ځانونه خلاص کړي.

---

(۱) والثاني : أن قريشاً أصابهم جوع ، فكانوا يرون بينهم وبين السماء دخاناً من الجوع، . . . [هذا] لأن قريشاً لمّا استعصت على النبي صلى الله عليه وسلم دعا عليهم بسنين كسنيّ يوسف ، فأصابهم قحط وجهد ، حتى أكلوا العظام والميتة ، وجعل الرجلُ ينظُر إلى السماء فيرى ما بينه وبينها كهيئة الدخان من الجهد ، فقالوا {ربّنا اكشف عنّا العذاب إنّا مؤمنون} ، فقال الله تعالى : {إنّا كاشفو العذابِ قليلاً إنكم عائدون} ، فكشف عنهم، ثم عادوا إلى الكفر ، فأخذوا يومَ بدر ، فذلك قوله : {يومَ نَبْطِشُ البَطْشَةَ الكُبرى} ، وإلى نحو هذا ذهب مجاهد، وأبو العالية ، والضحاك ، وابن السائب ، ومقاتل . زاد المسير — التفسير ٥ \ ٣٤٧ في تفسير سورة دخان.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابوجهل او ملګرو ته

د رسول الله ﷺ بښرا

د رسول الله ﷺ یوه بله معجزه داوه، چې یوه ورځ رسول الله ﷺ په بیته کې پر لمانځه ولاړ و ابوجهل او د ده ځیني ملګري پر راتهول رسول الله ﷺ ته نژدې ناست وو د رسول الله ﷺ ګلورین عبادت د دې کمبختو لپاره د سر درد و په هره بیه چې رسول الله ﷺ ته تاوان ور رسېدلای دوی نه سپماوه په ځانګړی ډول د عبادت پر مهال باندې خو د فطري توان سره د دوی د موټو زور سیالي نه سوای کولای. دې کرغېړنو خلکو چې رسول الله ﷺ د لمانځه پر مهال ولیدی نور څه یې نه سوای کولای خو دومره یې وکړه، چې ابوجهل و ملګرو ته وویل چې پرون یوه اوښه حلاله سوې ده د دغه اوښې بدبویه رحم (هغه ځای چې د حیوان اولاد پکښې پرورښت کوي او د زیږېدو تر وخته په همدغه ځای کې وي) څوک د محمد ﷺ په اوږو کې ورایښودلای سي؟ د دوی په فکر دا هم یو ډول تاوان و، چې محمد ﷺ ته یې ورسوي. په دوی کې لوی بدبخت عقبه بن معیط د دې کار لپاره تیاری وښودی. دستي ولاړ سو هغه کرغېړن شی یې راوړی کله چې رسول الله ﷺ پر سجده سو، ده خبیث دغه شی په اوږو کې ور کېښېښودی د ایښودلو سره سم ابوجهل او ملګرو د پسخند په توګه په خندا پیل وکړ. عبدالله بن مسعود ﷺ فرمايي، چې: زه په دغه ځای کې ولاړ وم زړه مې سره اوښتی خو څه مې په توان نه وو که مې کتل بي بي فاطمة ﷺ چې په دغه وخت کې نجلۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وه خبره سوه، رسول الله ﷺ ته يې ځان ورساوه او هغه مردار بنې شى يې ترې ليرې کړ بيا يې پر دوى مخ راواړوى پوچ او رد يې ورته ووايل، کله چې رسول الله ﷺ د لمانځه څخه فارغه سو دوى ته يې ښرا وکړه، الله ﷻ د ده مبارکه ښرا قبوله او دوى يعني ابوجهل او ناست ملګري ډېر ژر د بدر په غزا کې د مردارو په څېر د بدر په څاه کې ولوېدل[1].

پاته دې نه وي چې رسول الله ﷺ په لمانځه بوخت و، د دوى خندا او ناروا کړني ته يې پام نه سو لامل يې دا و، چې رسول الله ﷺ او د ده ملګرو په داسې ښه لمونځ کاوه، چې ګويا دوى د لوى څښتن تعالى ﷻ و مخ ته ولاړ دې او وينې يې د لا سپيناوي په موخه د داسې مبارکو هستيو د لمونځو يو څو بېلګې رانقلوم:

مجاهد رحمه الله د حضرت ابوبکر صديق رضي الله عنه او حضرت عبدالله بن زبير رضي الله عنه حال رانقل کړى دئ، چې کله به دوى پر لمانځه ودرېدل داسې به ښکارېدل لکه يو لرګى چې ښخ کړې يعني هيڅ به نه ښورېدل[2].

علماوو ليکلي دي چې حضرت ابن زبير رضي الله عنه د حضرت ابوبکر رضي الله عنه څخه لمونځ زده کړى و او ابوبکر رضي الله عنه د رسول الله ﷺ څخه لمونځ زده کړى و، يعني په څه ډول چې رسول الله ﷺ لمونځ کاوه په دغه ډول به ابوبکر رضي الله عنه او عبدالله بن زبير رضي الله عنه هم لمونځ کاوه.

ثابت رضي الله عنه وايي چې د عبدالله بن زبير رضي الله عنه لمونځ داسې و لکه يو لرګى چې يو ځاى ښخ کړې.

ابن زبير رضي الله عنه به کله دومره اوږده او بې حرکته سجده وکړه، چې مرغان به راغله د ده پر ملا به کښېناستل، کله به يې دومره اوږده رکوع

---

[1] رواه مسلم برقم (۱۷۹۳).
[2] تاريخ الخلفاء.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړه چي ټوله شپه به تر سهاره په رکوع کي وا و کله به يې دومره اوږده سجده وکړه چي ټوله شپه به تېره سوه.

يوه ورځ حضرت زبير ﷺ د جګړې په ډګر کي لمونځ کاوه، نو يو غشى د مسجد پر دېواله ولګېدى چي د مسجد د دېوال يوه ټوټه يې والوزوله او دغه ټوټه د حضرت زبير ﷺ د ستوني او ږيري تر منځ تېره سوه خو ده هيڅ فکر نه وکړ، نه وار خطا سو، نه يې رکوع او سجده لنډه کړه.

. . يوه ورځ يې لمونځ کاوه د ده زوى چي هاشم نومېده د ده وځنګ ته بيده و د بام څخه يو مار راولوېدى او د ده پر زوى باندي راتاو سو زوى يې چيغي کړې د کور خلګ ټوله په چابکي سره راغلل شور ماشور جوړ سو هغه ماريې مړ کړ، ابن زبير ﷺ په هغه ډول سره په ښه ارامتيا سره لمونځ کاوه، کله چي يې سلام وګرځاوه نو وې ويل چي يو څه شور او ږغ مي تر غوږ سو څه شي و؟ بي بي يې ورته وويل چي الله ﷻ دي پر تا رحم وکړي اوس دي بيا زوى مړ واى ته په خبر هم نه يې؟ ده مبارک ورته وويل: ورکه سې که په لمانځه کي مي بلي خوا ته توجه او فکر کولاى نو لمونځ به چيري پاته سوى واى[1].

حضرت عمر ﷺ چي په آخر وخت کي په خنجرونو ووهل سو او د دغه زخمو څخه بيا شهيد سو، هر وخت به وينه ترې بهېدله او زيات وخت به بې هوښه و خو بيا هم د لمانځه لپاره بيداره کېدى لمونځ به يې کاوه دا به يې ويل چي د هغه چا لپاره په اسلام کي هيڅ حصه نسته چي لمونځ پرېږدي.

حضرت عثمان ﷺ به ټوله شپه ويښ و او په يوه رکعت کښي به

---

[1] بدايه وغيره. ذکره مولانا محمد زکريا رحمه الله في حکايات الصحابه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې تولـه قرآنكريم ختماوه.

د حضرت علي (كرم الله وجهه) مبارك عادت داسي و، چي كله به د لمانځه وخت راغلی نو پر بدن به يې رپېدل راغله او مخ به يې ژړ سو. يو چا پوښتنه ترې وكړه، چي دا څه خبره ده چي د لمانځه د وخت په راتګ سره دي مخ ژړ سي او بدن دي رپېږي؟ ده مبارك ورته وويل: دا د هغه امانت وخت دئ چي الله ﷻ پر اسمانونو، ځمكه او غرونو باندي نازل كړ دوی يې د پورته كېدو څخه ناتوان سول خو انسان پورته كړ.

د حضرت خلف بن ايوب رحمة الله عليه څخه يو چا پوښتنه وكړه، چي تا په لمانځه كي مچان نه تنګوي؟ ده مبارك په جواب كي ورته وويل، چي مجرم حكومت په درو وهي دی ږغ نه كوي دا تكليفونه پر ځان تېروي خو په دې فخر كوي چي زه د حكومت په هر ډول وهلو كي نه ښورم، يعني چي زه خو څو مره ټينګ يم زه چي د خپل رب ﷻ و حضور ته ولاړ يم زه د يوه مچ له امله وښورېږم.

مسلم بن يسار رضي الله عنه چي به كله د لمانځه لپاره ودرېدی نو د خپل كور خلګو ته به يې وويل، چي تاسي ما ته خبري كوی زه ستاسو په خبرو نه پوهېږم. يوه ورځ ده مبارك د بصرې په جامع كي لمونځ كاوه چي د مسجد يوه برخه راچپه سوه، خلګو يې له امله ځغستل دباندي سره يو ځای سول شور او غوغا سوه خو دی هيڅ په خبر نه سو[1].

دا هم د سپېڅلو انسانانو د لمونځ كولو يو څو بېلګې وې كه د دوی د لمونځو حالت ته وكتل سي نو په څرګند ډول د رسول الله ﷺ د لمانځه حال ترې ښكاري، چي د هغه به نو څه ډول لمونځ و او كله به د

---

[1] ذكره مولانا محمد زكريا نور الله مرقده في حكايات الصحابة التي ترجمت الي اللغة البشتو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلګ چې راپورته سول د عتيبه کار تر کار تېر سوی و يعني مړ سوی و[1].

لکه څرنګه چې د رسول الله ﷺ د ښراوو څخه مکه والو دومره تاثير واخيستی په ورته ډول د رسول الله ﷺ د دعاوو د سپېڅلتيا څخه هم ډېرو خلکو تاثير اخيستی دئ، چې ځيني بېلګې يې په لاندي ډول دي:

(۱) ذکره مولانا محمد زکريا نور الله مرقده في حکايات الصحابة التي ترجمت الي اللغة البشتو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په اسلامي نړۍ کي د عمري همت اغېز

او نبوي معجزه

عمري همت چي د تل لپاره يې د اسلامي سيمو واکمنو ته د دې الهام ورکړی دئ چي هيڅ واکمن حضرت عمر ﷺ غوندي بهادر، سپېڅلی او عادل نه سي جوړېدای دا چي يوه داسي څېره د اسلام و سپينو پلوشو ته په خوښۍ سره راغله د نبوي دعا پايلي او نبوي معجزه وه، چي لنډيز يې په لاندي ټکو کي خلاصه کېدای سي:

د حضرت عمر ﷺ اسلام راوړل

عمر ﷺ د اسلام راوړلو څخه مخکي د مسلمانانو په تکليف ورکولو کي يو نوموتی انسان و، د رسول الله ﷺ د وژني هڅي يې د وس تر بريده کولې [1].

يوه ورځ د کافرانو يوه جرګه جوړه سوي وه په دې جرګه کي غوښتنه سوې وه، چي څوک به محمد ﷺ ووژني؟ عمر ﷺ وويل: زه به يې ووژنم. خلګو ورته وويل: بېشکه ته يې وژلای سي. ده هم دستي توره راواخيسته د محمد ﷺ د وژني اراده يې وکړه کله چي را روان سو پر لاري سعد بن ابي وقاص ﷺ په مخه ورغلی پوښتنه

---

[1] احمد – المسند ٦/۴٢٧، ابوداود – السنن ٢/۵٣٨، النسائي – السنن ٦/١١٩ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې ځني وکړه، چي اې عمره ! چيري ځې؟ عمر رضي الله عنه ورته وويل: ځمه چي محمد صلی الله علیه وسلم ووژنم (العياذ بالله) سعد بن ابي وقاص رضي الله عنه ورته وويل: څومره بې فکره سوی يې، که ته محمد صلی الله علیه وسلم ووژنې د بنو زهره قوم، د بنو هاشم قوم او د بنو عبد مناف قوم به تا ووژني. عمر رضي الله عنه ته درد (غصه) ورغلی او ورته وې ويل : فکر کوم چي ته هم بې دينه سوی (مسلمان سوی) يې، نو لومړی به ستا کار وکړم يعني وه به دي وژنم بيا به ګورم چي څه وکړم دا خبره يې وکړه توره يې راوکښل سعد بن ابي وقاص رضي الله عنه وويل: هو زه مسلمان سوی يم، ده هم خپله توره را وکښله د دواړو طرفو څخه د تورو وارونه شروع سول کله چي حضرت سعد بن ابي وقاص رضي الله عنه و عمر رضي الله عنه ته وويل: ته لومړی د خپل کور څخه ځان خبر کړه، چي ستا خپله خور او اخښی دواړه مسلمان سوي دي. عمر رضي الله عنه چي دا خبره واورېده د درد څخه ډک سو او برابر د خور کور ته روان سو، د خور کور ته چي ورسېدی د ده اخښی حضرت خباب رضي الله عنه او د ده خور دروازه تړلې وه دواړو يعني ښځي او خاوند د قرآنکريم تلاوت کاوه عمر رضي الله عنه په زوره دروازه ووهله حضرت خباب رضي الله عنه د ده د ږغ سره دننه پټ سو د قرآن کريم سيپاره د چابکۍ له امله دباندي پاته سوه، خور يې دروازه خلاصه کړه د عمر رضي الله عنه په لاس کي يو شی و په هغه يې خور پر سر ووهل او ورته وې ويل: د خپل ځان دښمني! بې دينه سوي (مسلمانه سوي) يې؟ د خور تر سر يېويني رواني سوې عمر رضي الله عنه دننه ورغلی و اخښي ته يې وويل : څه مو کول او دا آواز د چا و؟ اخښي يې ورته وويل خبري اتري مو کولې. عمر رضي الله عنه ورته وويل: آيا تا خپل دين پرې ايښی او بل دين ته اوښتی يې؟ اخښي يې ورته وويل: که بل دين حق وي نو بيا؟ عمر رضي الله عنه چي دا واورېده

(c) ketabton.com: The Digital Library

دستي يې اخښې تر ږيره ونيوی، ږيره يې څنې وكښل پر مځكه يې را غوځار كړ، ښه يې وواهه خور يې د خلاصولو هڅې كولې خو ده پر مخ باندې په دومره زور سره په چپلاخه ووهله چې تر مخ يې ويني رواني سوې آخر دا خو هم د عمر خور وه ورته وې ويل: موږ له دې امله وهل كيږو چې مسلمانان سوي يو ښكه موږ مسلمانان يو، څه چې ستا په وس وي هغه وكړه په دغه حالت كې د عمر ﷺ پر هغه سپاره ستر ګې ولګيدې چې په تلوار كې دباندې پاته سوې وه او د قرآنكريم اياتونه پر ليكلي وه په دغه وخت كې د عمر ﷺ درد په وهلو كم سوی و او د خور وينې يې وليدې چې ډيرې بهيدلې، شرم ورغلی نو خور ته يې وويل: ښه ته راته ووايه دا څه شي دئ؟ خور يې ورته وويل: ستا لاس نا پاكه دئ ناپاكه لاس و دې سپارې ته نه سي ورتلای عمر ﷺ چې هر څومره ټينګ سو، خو خور يې و بې اودسه او بې غسله چا ته د قرآنكريم اياتونه نه وركول آخر عمر ﷺ ولاړی غسل يې وكړ او هغه پاڼه يې واخستله. په دغه پاڼه كې سورة [طه] ليكلی و، عمر د دغه سورة ويل پيل كړل، كله چې تر [إِنَّنِيٓ أَنَا ٱللَّهُ لَآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنَا۠ فَٱعۡبُدۡنِي وَأَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَ لِذِكۡرِيٓ ﴿١٤﴾] پورې ورسيدی حال يې بدل سو خور او ا خښې ته يې وويل: ښه دئ ما هم د محمد ﷺ خدمت ته بوزئ د دې خبرې په اوريدلو سره حضرت خباب ﷺ دباندې راووتی او ورته وې ويل: اې عمره ! زه تاته زيری دركوم چې پرون د پنجشنبې په ورځ رسول الله ﷺ داسې دعا وكړه، چې: اې الله ﷻ! په عمر او ابو جهل كې چې كوم يو تاته خوښ وي په هغه سره اسلام ته قوت وركړه. يعني مسلمان يې كړه (دوی دواړه په قوت سره مشهور وو) خباب ﷺ

(c) ketabton.com: The Digital Library

زياته کړه: معلوميږي چي د رسول الله ﷺ دعا ستا په هکله قبوله سوې ده. تر دې څخه وروسته عمر رضي الله عنه د رسول الله ﷺ و خدمت ته حاضر سو او د جمعې په سهار يې اسلام راوړ[۱].

کله چي حضرت عمر رضي الله عنه مسلمان سو د کافرانو مورال ټيټ سو، خو بيا هم مسلمانان يوه کوچنۍ ډله وه او په کافرانو ټوله مکه ډکه وه بلکي ټول عرب کافران وو د عمر رضي الله عنه په مسلمانېدو کافرانو نور هم زور واخيستئ مشورې او جلسې يې پيل کړې او د باعزته مسلمانانو د له منځه وړلو هڅي يې کولې او بېلا بېل پلانونه يې جوړول، مګر مسلمانانو ته د عمر رضي الله عنه په مسلمانېدو يو ويار ور په برخه سو هغه دا و، چي مسلمانانو په مسجد حرام کي په ښکاره لمونځ کول پيل کړه، حضرت عبدالله بن مسعود رضي الله عنه فرمايي: د عمر رضي الله عنه مسلمانېدل د مسلمانانو فتحه وه او هجرت يې د مسلمانانو ملاتړ و او خلافت يې رحمت و[۲].

دا هم د رسول الله ﷺ معجزانه توان و، چي د عمر رضي الله عنه په اړه يې دعا قبوله او د تل لپاره يې د نيکمرغيو څښتن کړ.

همدا ډول رسول الله ﷺ د خپل ژوندانه د خوږ ملګري مورام خير ته هم دعا وکړه الله ﷺ يې دعا قبوله کړه په اسلام مشرفه سوه، چي پېښه يې په لاندي ټکو کي څرګنديږي:

---

[۱] البخاري – الصحيح (فتح الباري، ۲۵/۱۵)، احمد فضائل الصحابة ۲۷۸/۱، البخاري – الصحيح (فتح الباري ۱۹۲/۷) مسلم – الصحيح (بشرح النووي ۵۹/۹)، ابونعيم – دلائل ۳۶۲/۱ .

[۲] اسد الغابة ۳۱۵/۲.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دام خیر په اړه

د رسول الله ﷺ دعا قبوله سوه

کله چي د مسلمانانو شمېر (۳۹) نفرو ته ورسېدی نو ابوبکر رضي الله عنه د اسلام د ښکاره کولو لپاره هیله وکړه، چي په څرګند ډول تبلیغ وکړه سي نبي علیه السلام اول ځل انکار وکړ خو د ابوبکر صدیق رضي الله عنه په ډېر ټینګار یې د ده غوښتنه قبوله کړه. د اسلام د ښکاره کولو اجازه یې ورکړه دوی ټول مبارکان د کعبې مسجد ته ولاړل حضرت ابو بکر صدیق رضي الله عنه د تبلیغ خطبه پیل کړه دا په اسلام کښې تر ټولو لومړۍ خطبه وه، چي ده مبارک وویل. په دغه ورځ سید الشهداء حضرت حمزه رضي الله عنه د نبي علیه السلام اکا هم اسلام راوړ او تر دغي ورځي درې ورځي وروسته حضرت عمر رضي الله عنه په اسلام مشرف سو خطبه چي پیل سوه د څلورو طرفونو څخه کافرانو او مشرکانو پر مسلمانانو چپاو راوړ، حضرت ابو بکر صدیق رضي الله عنه سره د دې چي په مکه مکرمه کښې د ده عزت او درنښت منل سوی و خو کافرانو دومره وواهه چي مخ مبارک یې د وینو ډک سو، پزه او غوږونه یې ټوله په وینو رنګ سول اونه پېژندل کېدی په سوکانو او لغتو یې وواهه او سربیره پکښې وغورځېدل څه چي یې په توان وه هغه یې ورسره وکړل ابوبکر صدیق رضي الله عنه بې هوښه سو، د ده مبارک خپل قوم بنو تمیم خبر سو او د دغه ځای څخه یې پورته کړ او کور ته یې راوړی، ټولو خلګو ته دا یقیني وه چي ابوبکر صدیق رضي الله عنه د

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې بې رحمه يرغل څخه ژوندی نه سي پاتېدلای بنو تميم مسجد ته راغلل او اعلان يې وکړ چې که چيري ابوبکر رضي الله عنه د دې وهلو څخه مړ سو نو موږ به يې په بدله کښې عتبه بن ربيعه ووژنو عتبه د حضرت ابوبکر صديق رضي الله عنه په وهلو کښې د زياتو بدبختيو اظهار کړی و تر ماښام پوري ابوبکر صديق رضي الله عنه بېهوښه و دوی چې به هر څه ورته وويل ده مبارک به خبري نه کولې ځکه د خبرو کولو توان يې د لاسه ورکړی و کله چې ماښام سو دوی بيا ډېر ږغونه ورته وکړل د دې لپاره چې خبري وکړي په دغه وخت کي ده مبارک د خبرو توان پيداکړی و خبري يې وکړې خو لومړی خبره يې دا وه چې د محمد صلی الله علیه وسلم څه حال دئ؟ هغو ورته وويل چې د هغه د لاسه دومره غم درته پېښ سو ټوله ورځ د مرګ په خوله کي وې ته يې لا پوښتنه کوې؟ ټوله ورځ دي د مرګ او ژوند درک نه و معلوم اخر چې څه ساه در پکښې پاته ده هغه هم د نبي علیه السلام پوښتني کوې؟ خلګ ولاړ سول د ولاړېدو په وخت کي يې د ده مور ام خير ته وويل: چې د ده د خوړلو او څښلو لپاره يو شی برابر کړه، مور يې هم يو شی برابر کړ رايې وړی او ده ته يې د خوړو ټينګار وکړ، خو د ده مبارک هغه يوه خبره وه چې د نبي صلی الله علیه وسلم څه حال دئ پر هغه څه تېر سول؟ د ده مبارک مور ورته وويل: زه خو په هغه نه يم خبره. ده ورته وويل چې د حضرت عمر رضي الله عنه خور ام جميل ته ورسه او د ده مبارک پوښتنه ځني وکړه. هغه غريبه د خپل زوی د مظلومانه او پرېشانه حالت د غوښتني د پوره کولو لپاره و ام جميل ته ورغله او د نبي علیه السلام د حال پوښتنه يې ځني وکړه. هغې هم د عامو مسلمانانو په څېر خپل اسلام پټ ساتلی و، و دې ته يې وويل چې زه هيڅ څوک نه پېژنم او محمد صلی الله علیه وسلم څوک دئ؟ ستا د زوی ابوبکر رضي الله عنه په حال خبره سوم ډېره خوابدي

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوم، که چیري ته وایي راسره ولاړه سه ستا سره به ولاړه سم او ستا د زوی حال به ووینم د ام خیر ورسره خوښه سوه دواړي یو ځای راغلې او د ابوبکر ﷺ حال یې ولیدی، ام جمیل چي ورته وکتل د توان څخه یې ووتل بي اختیاره په ژړا سوه، چي دې بدعملو پر څه حال باندي کړی دئ الله ﷻ دي دوی ته خپله سزا ورکړي. حضرت ابوبکر صدیق ﷺ د دې څخه پوښتنه وکړه، چي نبي ﷺ پر څه حال دئ ام جمیل د ابوبکر د مور و طرف ته اشاره وکړه چي دا یې اوري. ابوبکر ﷺ ورته وویل د دې څخه مه وېرېږه. ام جمیل ورته وویل چي رسول الله ﷺ ښېخي جوړ او روغ دئ. ابوبکر صدیق ﷺ پوښتنه ځني وکړه، چي اوس چیري دئ؟ ام جمیل ورته وویل چي د ارقم ﷺ په کور کي دئ. ابوبکر ﷺ وفرمایل چي زما دي په الله ﷻ قسم وي چي تر هغه وخته پوري به هیڅ خوړل او څښل ونه کړم تر څو رسول ﷺ ونه وینم. د ده مبارک مور بیا په دې وجه نارامه وه، چي دی یو څه خوراک او څښاک وکړي تر څو یو څه توانایي یې په بدن کي پیدا سي ځکه کافرانو ټوک - ټوک کړی و. د بلي خوا ده مبارک قسم کوی چي زه به تر هغه وخته پوري خوراک ونه کړم چي نبي ﷺ ونه وینم په همدې وجه موریې انتظار وکړ، چي د خلګو تلل او راتلل بند سي بیا یې د رسول الله ﷺ د لیدلو لپاره بوزي، په دې وجه چي څوک یې ونهویني او تکلیف ور ونه رسوي کله چي د شپې ډېره برخه تېره سوه نو ابوبکر ﷺ یې د ارقم کور ته بوتی کله چي ابوبکر ﷺ ور ورسېدی د رسول ﷺ په غاړه کي یې لاس ور واچوی او رسول الله ﷺ د ده په غاړه کي لاس واچاوه، دواړه په ژړا سول ټولو مسلمانانو هم ژړا ورسره پیل کړه، ځکه چي د حضرت ابوبکر صدیق ﷺ حال د لیدلو نه و، د دې څخه وروسته ابوبکر صدیق ﷺ

خواست وکړ، چي دا زما مور ده تاسو د دې لپاره د هدايت دعا وکړئ او دې ته د اسلام بلنه ورکړئ. نبي ﷺ اول دعا ورته وکړه او وروسته يې اسلام ته وهڅول. دا مبارکه په دغه وخت کي مسلمانه سوه[1].

---

[1] ابن کثير – السيرة ١/٤٤٠، سبل الهدى والرشاد ٢/٣١٥

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ابوهریرة ﷛ د مور په اړه

د رسول الله ﷺ دعا یوه معجزه وه

ابوهریرة ﷛ فرمایي:

زما مور بت پرسته وه. (د اسلامي مسئولیت او مور والي د وصیلې له مخې مي) د اسلام د قبلولو دعوت ورکړ، خو مور مي له دې کار څخه لیري پاته سوه. زه د زړه درد ی له امله و رسول الله ﷺ ته په ژړا راغلم د ځان او مور په اړه مي معلومات ورکړل بیا مي هیله ځني وکړه تر څو زما مور ته د هدایت دعا وکړي. رسول الله ﷺ زما غوښتنه ومنله، زما مور ته یې دعا وکړه، زه د رسول الله ﷺ څخه د خوشالۍ سره مل راووتم، کله چي کور ته راغلم د کور دروازه بنده ده. ما چي دروازه وټکوله مور مي راووتل د شهادت کلمه یې وویل، د رسول الله ﷺ د دعا په برکت په اسلام مشرفه سوه او د تلپاته بدمرغۍ څخه د نبوي معجزې په مټ وژغورل سوه[1].

---

[1] مسلم برقم (۲۴۹۱)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د وچکالۍ څخه خلاصون

انس رضي الله عنه فرمايي :

د جمعې ورځ وه رسول الله ﷺ خطبه ويل. يو سړی راغی رسول الله ﷺ ته يې وويل : يا رسول الله ﷺ! مالونه مو هلاک سوه، لاري مو پري سوې يعني د وچکالۍ له امله مو اوښان کمزوري دي پر لاري نه سي تللای، ته دعا وکړه چې څښتن تعالی ﷻ دعا وکړي او موږ د دې ناورين څخه خلاص سو. انس رضي الله عنه زياتوي، چې رسول الله ﷺ دستې دعا وکړه. تر دغه مهال هيڅ وريځ نه وه په ناڅاپي ډول وريځ پيدا سوه، باران پيل سو پوره يوه اوونۍ باران واورېدی، که مو کتل د راتلونکي جمعې په ورځ يو بل کس راغی د رسول الله ﷺ څخه يې وغوښتل چې يا رسول الله ﷺ! ته دعا وکړه موږ د ډېر باران څخه هلاک سوو ته دعا وکړه چې څښتن تعالی ﷻ باران ودروي. رسول الله ﷺ دعا وکړه الله ﷻ باران ودروی، هغه کس چې تلی په داسې مهال کې و لاړی چې لمر راختلی و[١].

---

[١] رواه البخاري - انظر فتح الباري ٢ (٩٣٣).

(c) ketabton.com: The Digital Library

له آسمان څخه

د ملائکو راکښته کېدل

مناسبه به نه وي چي د ملائکي پر حقيقت وړ.غيږ.و ځکه دا کړښي مو نبوي معجزو ته ځانګړي کړي دي خو دومره بايد ووايم چي ملائکه دالله ﷻ هغه مخلوق دئ چي انسان بيخي د دې جوګه نه دئ چي ملائکي وويني او يا دي ورسره خبري وکړي او که څوک په دې لټه کي سي چي ملائکي دي له اسمان څخه راکښته کړي نو د شونتيا لاره يې بيخي ډب ده.

مګر رسول الله ﷺ ته چي له اسمانه د بدر په غزا کي ملائکي راکښته سوې دا د ده مبارک معجزه او نبوي توانايي وه، چي د بشري توانايي سره توپير لري.

د لا سپناوي په موخه ويلای سو د بدر په غزا کي چي کله رسول الله ﷺ دمسلمانانو سختي حملې او جذبې وليدې وې فرمايل:

نژدې دئ چي کافران به ماته وخوري ځکه د يوې خوا د مسلمانانو جذبه وه د بلي خوا د ملائکو مرسته وه ځکه په يوه روايت کي راغلي دي، چي عکرمة ﷺ فرمايي: د بدر د جګړې په ورځ به د کافرانو سرونه وهل سوي وه سرى به يې معلوم نه و، چي چا وژلي دي بلکي هغه کسان چي ملائکو به وژلي وه د هغه کسانو څخه چي مسلمانانو به

(c) ketabton.com: The Digital Library

وژلي په ښکاره معلوميده[1].

---

(١) وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ ٱللَّهُ بِبَدْرٍ وَأَنتُمْ أَذِلَّةٌ ۖ فَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢٣﴾ إِذْ تَقُولُ
لِلْمُؤْمِنِينَ أَلَن يَكْفِيَكُمْ أَن يُمِدَّكُمْ رَبُّكُم بِثَلَـٰثَةِ ءَالَـٰفٍ مِّنَ ٱلْمَلَـٰٓئِكَةِ مُنزَلِينَ ﴿١٢٤﴾
بَلَىٰٓ ۚ إِن تَصْبِرُوا۟ وَتَتَّقُوا۟ وَيَأْتُوكُم مِّن فَوْرِهِمْ هَـٰذَا يُمْدِدْكُمْ رَبُّكُم بِخَمْسَةِ ءَالَـٰفٍ مِّنَ
ٱلْمَلَـٰٓئِكَةِ مُسَوِّمِينَ ﴿١٢٥﴾ وَمَا جَعَلَهُ ٱللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُم بِهِۦ ۗ وَمَا
ٱلنَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِندِ ٱللَّهِ ٱلْعَزِيزِ ٱلْحَكِيمِ ﴿١٢٦﴾ سورة آل عمران الايات ١٢٣ ، ١٢٤ ، ١٢٥ ،
١٢٦

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بدر په غزا کي

باران اورېدل يوه معجزه وه

د بدر په غزا کي چي د کافرانو د پوځي ځواکونو شمېر د اسلامي ځواکونو څو برابره و په ښکاره ډکر د کافرانو سره د مسلمانانو جګړه د ځان وژني په معنی وه، خو د مسلمانانو لوی ويار د رسول الله ﷺ شتون و، چي په هره شيبه کي معجزې ترې څرګندېدلې، په دې لړ کي يوه معجزه د باران اورېدل و څکه په کومه ورځ چي جګړه پيلېده الله ﷺ تر دغي ورځي په وړاندي شپه باران واوروی چي په پايله کي يې مشرکانو ته سخت تاوانونه واړول او سختي ستونزي يې ورته پېښي کړي، د مسلمانانو خوشالي او سپېڅلتيا پرې راغله، مځکه يې هواره او رېګنه مځکه يې کلکه کړه تر څو د قدم ايښودلو جوګه سوه[1].

---

[1] احمد – الفتح الرباني ۴۳/۲۱ وَيُنَزِّلُ عَلَيْكُم مِّنَ السَّمَاءِ مَاءً لِّيُطَهِّرَكُم بِهِ وَيُذْهِبَ عَنكُمْ رِجْزَ الشَّيْطَانِ وَلِيَرْبِطَ عَلَىٰ قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ الْأَقْدَامَ ﴿١١﴾ سورة الانفال، ۱۱ آيت

نبوي معجزه وه چي

خاورو کافران پر شا وتمبول

کله چي د بدر غزا رامنځته سوه د مسلمانانو شمېر ډېر لږ و او د کافرانو شمېر د مسلمانانو څو برابره و ډېري نازکي او حساسي شېبې وي د کومو کسانو زړونه چي د نفاق په اور سوځلي وه هغوی د ډېري ويري څخه د آسمان په کنارو ځړېدل يوازي محمد ﷺ او د ده سرتېري ملګري د همت غرونه وه، چي په پوره مېړانه يې د کافرانو ماتي ته ملا وتړل او رسول الله ﷺ د څښتن تعالی ﷻ څخه د هغه ژمني د پوره کولو غوښتنه وکړه کومه چي الله ﷻ د دوو شيانو څخه د يوه د پوره کولو لپاره کړې وه، بيا يې يو موټ ريګ را واخيست د کافرانو لوري ته يې وغورځوی الله ﷻ د دغه موټ ريګ څخه د ټولو کافرانو سترګو، خولو او پزو ته ريګ ورساوه چي دوی يې په ډېر بد حالت اخته کړل او په مټ يې کافرانو ته ډېره لويه ضربه ورکړه[1].

---

(۱) فَلَمْ تَقْتُلُوهُمْ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ قَتَلَهُمْ ۚ وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ رَمَىٰ ۚ وَلِيُبْلِيَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْهُ بَلَاءً حَسَنًا ۚ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٧﴾ سورة الانفال الاية ۱۷

انظر : الهيثمي – مجمع الزوائد ۸۴/۶ قال و رواه الطبراني و رجاله رجال الصحيح.

وانظر : ابن هشام السيرة ۳۲۳/۱.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د احزاب د غزا وړاندوینه

څرنګه چي د احزاب غزا د مسلمانانو لپاره ډېره ستړې وه د کافرانو دېرش زره کسیز ځواک د مسلمانانو د له منځه وړلو لپاره لیځي رانغښتي وي او اسلامی حکومت یې محاصره کړی و. د دې ستړیا تر پېښېدو وړاندي رسول الله ﷺ پخپله نبوي توانایي سره د معجزې په بڼه و مسلمانانو ته د دې پېښي وړاندوینه کړې وه مسلمانانو چي د احزاب پېښه ولیده دستي د رسول الله ﷺ هغه وړاندوینه ور په زړه سوه او پخپلو کي یې سره وویل چي دا هغه پېښه ده کومه چي الله ﷻ او رسول الله ﷺ سره ژمنه کړې وه[1].

د احزاب په غزا کي د سېلۍ راتګ یوه معجزه وه

کله چي پر مسلمانانو باندي د کافرانو شا وخوا څلېرویشت ورځنۍ محاصره بشپړه سوه رسول الله ﷺ دالله ﷻ څخه وغوښتل چي پر دوی باندي ماته راولي الله ﷻ د ده مبارک دعا قبوله کړه او په

---

(۱) وَلَمَّا رَءَا ٱلْمُؤْمِنُونَ ٱلْأَحْزَابَ قَالُوا۟ هَٰذَا مَا وَعَدَنَا ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ وَصَدَقَ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ ۚ وَمَا زَادَهُمْ إِلَّآ إِيمَٰنًا وَتَسْلِيمًا ﴿٢٢﴾ سورة الاحزاب ۲۲ آیت. وفي البحر عن ابن عباس قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم لأصحابه: إن الأحزاب سائرون إليكم تسعاً أو عشراً أي في آخر تسع ليال أو عشر أي من وقت الأخبار أو من غرة الشهر فلما رأوهم قد اقبلوا للميعاد قالوا ذلك فزادهم بذلك ما وعد بهذا الخبر. وتعقبه ابن حجر بأنه لم يوجد في كتب الحديث. الوسي— التفسير ج: ١٦ ص: ٧١.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیلۍ باندي يې د کافرانو ځواکونو ته ماته ورکړه، چې د لا سپيناوي لپاره يې د حذيفة بن يمان روايت رانقلوو چې فرمايي[1]:

د خندق په غزا کي د مکې کافران زموږ طرفته وه او د دوی سره د کافرانو نوري ډېري ډلي وې، چې پر موږ باندي راختلي وې او د حملې لپاره تيار وه او دلته په مدينه منوره کي د بني قريظوو يهوديان وه، چې هر وخت د دوی څخه دا وېره وه چې دوی مدينه منوره خالي ووينې او زموږ اهل او عيال بيخي له منځه يوسي موږ د مدينې دباندي د جنګ په سلسله کي پراته وو منافقانو به د کور د يوازي والي او خالي والي په بهانه د نبي ﷺ څخه اجازه غوښته او بيرته به کورو ته راتلل نبي ﷺ به هر اجازه غوښتونکي ته اجازه ورکول په دغه بهير کې يوه شپه دومره سخته سيلۍ (باد، دوړي) راغله چې نه د دې څخه مخکي راغلې وه او نه وروسته، تياره دومره زياته وه چې د يو سړي ليدل خو څه کوې خپل لاس نه ليدل کېدی، باد دومره سخت و چې بوږهاری يې د برق په څېر و منافقان خپلو کورو ته بېرته تلل. زموږ درې سوه کسيزه ډله په دغه ځای کي وه نبي ﷺ د هر يوه پوښتنه کوله او د هري خوا څېړنه يې کول په دغه لړ کي نبي عليه السلام زما خواته تېر شو زما سره نه د دښمن څخه د حفاظت وسله وه او نه د يخ د مخنيوي لپاره څه جامه وه، يو کوچنی پټو را سره و، چې ما پر ځان اچولی و، پر پوندو باندي پر مځکه پوري مښتي ناست وم، نبي عليه السلام پوښتنه وکړه چې څوک يې؟ ما ورته وويل: حذيفة يم، زه د يخ له امله ولاړېدای نه سم او د شرم له امله په مځکه پوري پيوست سوم، نبي عليه السلام

---

[1] ابن سعد – الطبقات ٢ / ٧٣، الطبري – التفسير ٢١/١٢٨، ابن حجر – فتح الباري ٧/٣٩٣.

(c) ketabton.com: The Digital Library

راته وویل : ولاړ سه ودرېږه د دښمنانو ټولګیو ته ولاړ سه او د هغوی حال راوړه چې څه کېږي؟ زه په دغه وخت کي د ېړي او یخنۍ له امله تر ټولو په بد حالت کي وم خو د رسول الله ﷺ د امر منلو لپاره ولاړ سوم دستي روان سوم کله چي زه روان سوم نو نبي ﷺ داسي دعا وکړه:

اللهم احفظه من یدیه و من خلفه و عن یمینه وعن شماله ومن فوقه ومن تحته.

ژباړه : اې الله جل جلاله ! د ده ساتنه د مخ د لوري او د شا د لوري څخه وکړې د راسته او چپه لوري څخه یې (ساتنه وکړې) د لوړي او لاندي خوا څخه یې (ساتنه وکړي). حذیفة رضي الله عنه وایي نبي علیه السلام چي دا دعا وکړه زما څخه ېره او یخني ېخي ولاړل او پر هر قدم ماته معلومېده چي ګویا زه په ګرمۍ کي را روان یم او زما د روانېدو په وخت کي نبي ﷺ دا هم راته وویل: چي په پټه خوله ولاړ سه هیڅ حرکت مه کوه محض وګوره چي څه کېږي؟ زه چي هلته ورسېدم نو و مي لیدل چي اور بلېږي خلګ ځانونه ورته تودوي یو سړی مي ولیدی چي پر اور لاس تودوي بیایې پر تشي موږي هري خواته ناري دي چي بېرته ولاړ سئ (یعني درځئ کوروته) هر سړي د خپل قوم و خلګو ته د بیرته تلو ناري وهلې د دوئ پر خیمو باندي د څلورو طرفونو څخه بادونو ډېري اورولې خیمې یې شکېدلې. آسونه او نور حیوانات یې هلاک کېدله. ابو سفیان چي د ټولو قومونو لکه سردار داسي جوړ سوی و پر اور یې ځان تودوی په زړه کي مي راغله چي له منځه یې یوسم دستي مي له ترکش څخه غشی راوکښی خو د نبي ﷺ ارشاد را په زړه سو، چي حرکت ونه کړې وګوره راسه ! بېرته مي غشی وترکش ته واچاوه دوی ته یو څه شک پیدا سو او وې ویل: په تاسو کي یو څوک جاسوس ستة

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر يو دي خپل ملګرى تر لاس ونيسي ما هم ژر يو سړى تر لاس ونيوى او پوښتنه مي ځني وکړه چي ته څوک يې؟ هغه راته وويل: سبحان الله ته ما نه پېژنې؟ زه فلانکى يم زه د هغه ځاى څخه بېرته را روان سوم کله چي نيمي لاري ته راورسېدم تقريباً شل سواره د شا له خوا راپسې راغله چي لنګوټې يې تړلي وې او راته وې ويل: چې ته خپل آقا ته ووايه چي الله ﷻ د دښمنانو چاره وکړه ته بېغمه اوسه زه چي کله بېرته راورسېدم نبي ﷺ يو کوچنى پټو پر سر کړى و لمونځ يې کاوه د نبي ﷺ مبارک عادت دا و، چې کله به د وېري څه خبره پېښه سوه ده مبارک به د لمانځه و لوري ته توجه کول کله چي رسول الله ﷺ د لمانځه څخه فارغه سو، ما خپل د حال ټوله کيسه ورته واورول کوم چي مي ليدلې وه، نبي ﷺ چي د جاسوسى کيسه واورېدل نو غاښونه مبارک يې (د خنداڅخه) وځلېدل، نبي ﷺ زه د خپلو پښو مبارکو سره پرې ايستلم او د خپل پټو يوه برخه يې پر ما واچول ما خپله سينه د رسول الله ﷺ د تلو مبارکو سره ومښلول[1].

---

[1] مسلم – الصحيح ٣/١٤١٤، (حديث ١٧٨٨) ابن هشام – السيرة ٢/٢٣٠، الحاکم – المستدرک ٣/٣١، الهيثمي – کشف لاستار ٢/٣٣٥، مجمع الزوائد ٦/١٣٦.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حنین په غزا کي د معجزې په مټ

ماته په بریالیتوب واوښته

کله چي مکه مکرمه فتحه سوه د حنین غزا رامنځته سوه په دې غزا کي په لومړیو شېبو کي مسلمانانو ماته وخوړه خو د رسول الله علیه السلام معجزه وه، چي د الله ﷺ له لوري مرسته راغله او ځرګند بریالیتوب تر ګوتو سو چي شالید یې په لاندي ټکو کي خلاصه کېدای سي:

د حنین په غزا د مخالف لوري مشرتابه مخکي خپلو پوځیانو ته ویلي وه، چي هر کله مسلمانان رانژدې سول یو دم به د غشو باران پرې کوئ بیا به یو دم په ټولیزه توګه حمله پرې کوئ د مخالف لوري پوځیان پټ په درو کي ناست وو اسلامي ځواکونو ته د دوی موقعیت نه معلومېده کله چي اسلامي پوځ په دره ورکښېوتی ناځاپه هغو د غشو باران پر جوړ کړ. بیا یې په ټولیزه توګه حمله پر وکړه پر مسلمانانو باندي یې دومره فشار راوستی چي وشاتګ ته یې اړ کړل په پایله کي اسلامي پوځ یوې او بلې خوا ته وشیندل سو. ځینو په تېښته پیل وکړ او رسول الله ﷺ یې یوازي پرېښودی د رسول الله ﷺ سره یوازي دوولس تنه اصحابان پاته سول[1].

---

[1] لَقَدْ نَصَرَكُمُ ٱللَّهُ فِى مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ ۙ وَيَوْمَ حُنَيْنٍ ۙ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنكُمْ شَيْـًٔا وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ ٱلْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُم مُّدْبِرِينَ ﴿٢٥﴾ سورة توبه الاية ٢٥ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دغه وخت کې نبي ﷺ خپله نبوي مېړانه ښکاره کړه پر مخ ولاړی او سخت جنګ يې پيل کړ، بيا يې خپل اکا عباس رضي الله عنه ته چې ډير لوی ږغ يې و امر وکړ، چې مسلمانانو ته اواز وکړي تر څو سره يوځای سي د عباس رضي الله عنه د اواز سره ټول مسلمانان بيرته رايوځای سول پر کافرانو باندي يې حملې پيل کړې[۱].

رسول الله ﷺ په دغه وخت کې يو موټ خاوري واخيستې د دښمن لوري ته يې وشيندلې د دغه خاورو څخه الله جل جلاله د هر کافر سترګو ته يوه برخه ورسوله چې په ډير بد حالت يې اخته کړل او په ډېر لنډ وخت کې يې ماته وخوړه مسلمانانو يو بې ساری بريا ليتوب تر ګوتو کړ، آن تر دې چې په لسهاوو زره اوښان، سلاوي، خوراکي توکي او اسيران يې ونيول، دښمن په ټېټو سترګو د معجزوي توان په وړاندي مقاومت له لاسه ورکړ او په ډېره چابکۍ د طائف پر لوري وخوځېدی[۲].

---

(۱) ابن كثير – البداية والنهاية ج : ۴ ص : ۳۳۰ ، الواقدي – مغازي ج : ۳ ص : ۸۹۳ ، ابن هشام – السيرة ج : ۲ ص: ۴۴۲، احمد – المسند ج: ص : ۳۷۶، البخاري – الصحيح ج: ۵ ص: ۳۵ حديث: ۴۳۱۷. مسلم – الصحيح، ج : ۳ ص : ۱۴۰۰، حديث : ۱۷۷۶، الهيثمي – مجمع الزوائد، ج : ٦ ص : ۱۸۲.

(۲) مسلم – الصحيح، ج : ۳ ص : ۱۳۹۸. ثُمَّ أَنزَلَ ٱللَّهُ سَكِينَتَهُۥ عَلَىٰ رَسُولِهِۦ وَعَلَى ٱلۡمُؤۡمِنِينَ وَأَنزَلَ جُنُودًا لَّمۡ تَرَوۡهَا وَعَذَّبَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْۚ وَذَٰلِكَ جَزَآءُ ٱلۡكَٰفِرِينَ ﴿٢٦﴾ ثُمَّ يَتُوبُ ٱللَّهُ مِنۢ بَعۡدِ ذَٰلِكَ عَلَىٰ مَن يَشَآءُۗ وَٱللَّهُ غَفُورٞ رَّحِيمٞ ﴿٢٧﴾ سورة توبة، ۲٦ – ۲۷ آيتونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله ﷺ د وژني

په شوم هدف پوهای

څرنګه چې اسلامي حکومت د بنو نضير قوم سره د اور بند تړون کړی و په دې تړون کې د يو بل سره د مرستې يادونه هم سوې وه له همدې امله رسول الله ﷺ د يو څو ملګرو سره بن نضير قوم ته ورغلی تر څو دوی د عمير رضي الله عنه په ديت کې همکاري ورسره وکړي، چې په خطا سره يې د بنو کلاب دوه کسان وژلي وه، کله چې يې دوی ته بيان وکړ دوی ورته وويل: صحيح ده تاسو دلې کښېنئ موږ هم داسې کوو کله چې دوی ولاړل رسول الله ﷺ يوه دېوال ته څنګ وهلی و. دوی پټپلو کې مشوره سره وکړه چې راسئ محمد ﷺ ووژنو د مرګ پلان يې داسې جوړ کړ، چې د ژرندې پل به يو څوک اخلي او د محمد ﷺ پر سر باندې به يې ايله کوي تر څو هغه په ووژل سي. د دغه کار لپاره يو بدبخته عمر بن جحاش تيار سو که څه هم سلام بن مشکم د دې کار مخالفت وکړ، خو چا يې پر خبره غوږ نه و نيوه د بل لوري څخه الله جل جلاله خپل نازولي ته د جبرائيل عليه السلام په واسطه خبر ورکړ، چې يهوديان داسې پلان لري. رسول الله ﷺ په تيزۍ سره د مدينې پر لوري روان سو. وروسته بيا اصحابان مبارکان ورسره يو ځای سول اصحابانو ورته وويل، چې يارسول الله ﷺ! تاسو را وپاڅېدلاست موږ هيڅ پوه نه سوو؟ رسول الله ﷺ د يهوديانو د شوم پلان په اړه معلومات ورکړل. همدا د نبي ﷺ معجزه وه، چې بشري توان پر داسې پټښو د پوهاوي توان نه لري[1].

---

[1] ابن اسحاق – السيرة ٣/١٩١

(c) ketabton.com: The Digital Library

د معراج پېښه نبوي معجزه وه

نړیوال ساینس پوهان په دې اند دي چې لوړ هیڅ آسمان نسته بلکې پورته یوه نه پایېدونکې فضا ده. د دوی دغه درواغجنه وینا یوازې د دې خبرې پر بنسټ ده چې د دوی کوچني فکرونه د دې جوګه نه دي چې د یوه لوی واکمن پر بې ساري واکمنۍ دي په پوره ډول پوهاوی راولي یا په بل عبارت چې په ساده بڼه یې تعبیر کړو دوی تر اوسه پدې نه دي توانېدلي چې داسمان د لوړوالي معیار ځانته معلوم کړي هر څومره هلې ځلې چې یې کړي دي یوازې د ناتوانۍ پر لاره تللي دي نو ځکه دوی وایي چې آسمان نسته. حقیقت دا دئ چې الله ﷺ اووه آسمانونه، عرش – کرسي او اووه مځکې پیداکړي دي خو انساني فکر د دې توانایي نه لري چې د دې ټولو شیانو پېژندنه دي وکړي. په هر صورت څوک چې په دې وتوانېږي چې د اوو آسمانونو سفر وکړي ښکاره خبره ده، چې معجزه ورته ویل کېدای سي ځکه دا کار تر بشري توان وتلی کار دئ. دغه معجزه د رسول اکرم ﷺ څخه څرګنده سوې ده، چې تفصیل یې په لاندي ډول دئ:

کله چې رسو ل الله ﷺ ته یو په بل پسې ستونزې راغلې اخر د طائف د خلکو څخه هم ناهیلی سو، دا په حقیقت کې د غمونو یو سېلاب و، خو بیا هم د بشریت ویاړمن انسان د دې ټولو ستونزو سره مقاومت کاوه په هر صورت !الله ﷻ د حضرت محمد ﷺ د ډاډ په موخه ده مبارک ته د معراج ویاړ ور په برخه کړ، که څه هم د معراج د پېښې په نېټه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کي د تاريخ پوهانو تر منځ اختلاف سته هغه په دې ډول چي امام طبري رحمة الله عليه فرمايي: د معراج قصه د نبوت په لومړی کال پېښه سوې ده.

امام نووي او امام قرطبي (رحمة الله عليهما) فرمايي: د معراج قصه د نبوت په پنځم کال کي پېښه سوې ده. ځينو علماوو يې نوري نېټې هم ښودلي دي[1].

خو که چيري د ټولو علماوو دلايل وڅېړل سي دا جوتوي چي د معراج پېښه د پيغمبرۍ په لسم کال رامنځته سوې ده او دا خبره يقيني ده، چي د معراج په پېښه کي هيڅ شک نسته او د ټولو علماوو پرې اتفاق دئ په تېرو ځوارلسو پېړيو کي هيچا داسي نظر نه دئ ورکړی، چي د معراج له پېښي څخه د انکار محض اشاره پکښې وي[2].

ابن قيم ليکي: رسول الله ﷺ د روح او جسد دواړو سره په ويښه د يو براق په مټ د جبرائيل عليه السلام په ملتيا د بيت الحرام څخه و بيت المقدس ته ورسېدی، رسول الله ﷺ په بيت المقدس کي کښته سو دوه رکعته لمونځ يې وکړ، خپل براق يې د مسجد د دراوزې سره وتړی. بيا رسول الله ﷺ لومړي اسمان ته ولاړی د اسمان د دروازې د خلاصولو لپاره جبرائيل عليه السلام ملايکو ته وويل: چي محمد ﷺ راسره دئ دروازه ورته خلاصه سوه. رسول الله ﷺ آدم عليه السلام وليدی سلام يې ورته ووايه، آدم عليه السلام جواب ورکړ، ښه راغلاست يې ورته ووايه او د رسول الله ﷺ د نبوت اقرار يې وکړ. الله جل جلاله و رسول الله ﷺ ته د آدم عليه السلام راسته لوري ته نېکمرغه انسانان وښودل او چپه لوري ته يې

---

[1] زاد الميعاد ٢–٤٩.

[2] البيهقي – دلائل النبوة ٢/٣٥٤، الذهبي – تاريخ الاسلام ١/١٤١، ابن كثير – البداية والنهاية ٣/١٠٧ ، وانظر : البخاري – الصحيح (فتح الباري) ٣ /٤٩٢، ٧/١٩٦، مسلم – الصحيح ١/١٤٨.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدبخته انسانان وښودل. بیا رسول الله ﷺ دوهم اسمان ته ولاړی دروازه ورته خلاصه سوه، په دوهم اسمان کي یې یحیی علیه السلام او عیسی علیه السلام ولیدل سلام یې ورته وو ایه هغوی جواب ورکړ، مبارکي یې ورته وویل او د ده مبارک د نبوت اقرار یې وکړ. بیا رسول الله ﷺ دریم اسمان ته ولاړی هلته یې یوسف علیه السلام ولیدی، سلام یې ورته وو ایه هغه جواب ورکړ، مبارکي یې ورکړه او د ده مبارک د نبوت اقرار یې وکړ. بیا رسول الله ﷺ څلورم اسمان ته وختی هلته یې ادریس علیه السلام ولیدی سلام یې ورته وو ایه، هغه جواب ورکړ، ښه راغلاست یې ورته وو ایه او د نبوت اقرار یې وکړ. بیا رسول الله ﷺ پنځم اسمان ته وختی هلته یې هارون علیه السلام ولیدی سلام یې ورته وو ایه هغه جواب ورکړ، ښه راغلاست یې ورته وو ایه او د ده مبارک د نبوت اقرار یې وکړ. بیا رسول الله ﷺ شپږم اسمان ته وختی هلته یې موسی علیه السلام ولیدی سلام یې ورته وو ایه موسی علیه السلام جواب ورکړ، ښه راغلاست یې ورته وو ایه او د ده مبارک د نبوت اقرار یې وکړ. کله چي رسول الله ﷺ د موسي علیه السلام څخه روانېدی موسي علیه السلام وژړل، رسول الله ﷺ پوښتنه ځني وکړه، چي ولي دي وژړل؟ موسي علیه السلام ورته وویل: پر دې مي وژړل، چي یو ځوان چي تر ما وروسته پیغمبر سوی دئ او امتیان به یې زما تر امتیانو ډېر و جنت ته ولاړ سي. بیا رسول الله ﷺ اووم اسمان ته وختی په اووم اسمان کي یې ابراهیم ﷺ ولیدی سلام یې ورته وو ایه، ابراهیم علیه السلام جواب ورکړ، مبارکي یې ورته وویله او د ده مبارک په نبوت یې اقرار وکړ. تر دې وروسته رسول الله ﷺ سدرة المنتهی ته بوتلل سو، بیا رسول الله ﷺ ته بیت المعمور ښکاره سو وروسته د الله جل جلاله دربار ته ورسول سو، الله جل جلاله ته دومره نژدې سو لکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوې ليندۍ، چې سره نژدې وي او يا تر دغه هم لږ فاصله وه، بيا الله ﷻ چې څه وحي رسول الله ﷺ ته کولي هغه وحي يې ورته وکړې، پنځوس لمونځونه يې پر فرض کړل، وروسته رسول الله ﷺ بېرته راوګرځيدی کله چې تر موسی ؑ تېريدی موسی ؑ پوښتنه ځني وکړه، چې الله ﷻ څه امر درته وکړ؟ رسول الله ﷺ ورته وفرمايل چې الله ﷻ پنځوس لمونځونه راباندي فرض کړل، موسی ؑ ورته وويل:

چې بېرته ولاړ سه د الله ﷻ څخه د دغه لمونځونو د لږوالي غوښتنه وکړه، ستا امت د دومره لمونځونو توان نه لري. رسول الله ﷺ و جبرائيل ؑ ته وکتل، جبرائيل ؑ اشاره ورته وکړه يعنی دا چې که ته غواړې کېدلای سي. رسول الله ﷺ بېرته د خپل بادار و دربار ته ورسول سو او خواست يې ورته وکړ. د بخاري په يوه روايت چې الله ﷻ لس لمونځونه ورکم کړل. رسول الله ﷺ چې بيرته راوګرځيدی موسی ؑ يې خبر کړ. موسی ؑ بيا مشوره ورکړه، چې د الله ﷻ څخه د لږوالي غوښتنه وکړه، ستا امت د دومره لمونځونو توان نه لری. بيا رسول الله ﷺ ولاړی. لنډه دا چې آخر پنځه لمونځونه پاته سول بيا هم موسی ؑ ورته وويل، چې د الله ﷻ څخه د لږوالي غوښتنه وکړه خو رسول الله ﷺ ورته وويل، چې د الله ﷻ څخه شرمېږم. زه د دغه لمونځونو په کولو کي الله ﷻ ته تسليم يم او سر ورته کښېته کوم. رسول الله ﷺ چې څه ليري سو يو آواز پدې ډول وسو: ماخپله فريضه نافذه کړه او پر خپلو بندګانو مي د لمونځو کموالی وکړ[۱].

---

[۱] زاد الميعاد ۲–۴۸، ۴۷، بخاري جلد – ۱، صفحه (۴۵۵، ۴۵٦، ۴۷۰، ۴۷۱، ۴۸۱، ۵۴۸، ۵۴۹، ۵۵۰) و مسلم جلد – ۱، صفحه ۹۱ – ۹٦.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدا ډول رسول الله ﷺ په دغه شپه نوري حيرانونکي پېښې وليدې د بېلګې په ډول رسول الله ﷺ هغه کسان وليدل چې په دنيا کې د يتيمانو مالونه په ظلم سره خوري شونډان يې د اوښانو په څير وو د اور سکروټې يې په خوله چيخلې او تر دبره (د مردارۍ وتلو) تر ځاي وتلې. رسول الله ﷺ سود خوړونکي وليدل چې نسونه يې دومره لوي وو لکه خونې. رسول الله ﷺ هغه ښځې وليدې چې مړونه لري او زنا کوي په سينو يې لوي لوي کاږه اغزي چيخل سوي وو او د اسمان او مځکې ترمنځ ځړېدلې[1].

---

[1] البيهقي – دلائل النبوة ۳۵۴/۲، الذهبي – تاريخ الاسلام ۱۴۱/۱، ابن كثير – البداية والنهاية ۱۰۷/۳، وانظر : البخاري – الصحيح (فتح الباري) ۴۹۲/۳، ۱۹٦/۷، مسلم – الصحيح ۱۴۸/۱.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله ﷺ

د ځيګر مبارک عمليات (اپريشن)

رسول الله ﷺ تـل د الله جل جلاله لـه خـوا پـه معنـوي صـفتونو نـازول سوی دئ، چي يوه بېلګه يې د کوچنيوالي له هغه عمليات څخه عبارت ده، چي ده مبارک د ماشومانو سره لوبي کولې يو څوک راغلی او دی مبارک يې تر لاس ونيوی سينه يې وڅيري کړه يوْ جامد شی يې ځني جلا کړ، بيا يې د ده زړه د سرو زرو په پياله کي د زم‌زم په اوبو پرېولی بېرتـه يې سينه وروګنډلـه. د دې پېښي پـه ليدلو سره نور کوچنيـان پـه چابکۍ سره و حليمې ته ورغلل او ورتـه وې ويـل: چي محمد ﷺ يو چا وواژه. حليمه چي راغله که يې وکتل د ده مبارک په رنګ کي تغير له ورايه معلومېده مړ نه و، بلکي دا د ده يوه معجزه وه[1].

---

[1] ابن هشام – السيرة ۱/۱٦۴.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حديبې په ترون کې

د رسول الله ﷺ معجزه

د حديبې د سولې پر مهال اصحاب کرام د اوبو د کموالي سره مخ سول دوی رسول الله ﷺ ته شکايت وکړ. د رسول الله ﷺ و مخته يو لوښي پروت و، ده مبارک په هغه لوښي اودس تازه کړ، بيا يې لاس مبارک پر هغه لوښي باندې کښېښود، د ده مبارک تر ګوتو د چينې په څېر اوبه راووتې ټولو اصحابو ﷺ اودسونه پر تازه کړل او ټوله اوبه سول(۱).

دونو اطاعت

يوه ورځ رسول الله ﷺ د حاجت پوره کولو لپاره ولاړی په دغه ځای کې د ستر شی نه و، د يوې شېلې پر غاړه باندې دوې درختې جلا جلا ولاړې وې، رسول الله ﷺ ورغلی يوه درخته يې تر ښاخونو ونيوله او ورته وې ويل: اې درختې ! د الله ﷻ په حکم زما اطاعت وکړه. هغه درخته ورسره را روانه سوه داسې يې اطاعت کاوه لکه اوښ چې تر مهار ونيسي. بيا رسول الله ﷺ هغه بله درخته تر ښاخونو ونيوله او په ورته ډول يې ورته وفرمايل. هغه درخته هم راغله رسول

---

(۱) رواه البخاري في الجامع الصحيح رقم ۱۳۵۲.

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله ﷺ ته يې ستره جوړه کړه. کله چې رسول الله ﷺ حاجت پوره کړ، درختي بېرته خپلو ځايونو ته ولاړې[1].

د غرونو سلام

حضرت علي رضي الله عنه فرمايي: زه يوه ورځ د رسول الله ﷺ سره و صحرا ته ووتم د رسول الله ﷺ ومخته چې به کوم غر يا درخته راتله هغه به داسي ورته ويل:

اَلسَّلاَمُ عَلَيْكَ يَارَسُوْلَ اللهِ[2].

ژباړه: پر تا دي سلام وي اې د الله جل جلاله رسوله!

د لږو خرماوو ډېروالی

د خندق په غزا کي مسلمانان د ډول ډول ستونز سره لاس او ګرېوان وو يوه ستونزه داوه، چې مسلمانانو هيڅ اقتصادي پياوړتيا نه درلوده د خندق په غزا کي ډېر مسلمانان وږي وو په هر صورت په يوه روايت کي راځي چې د بشير بن سعد لور ته خپلي مور يو څه خرماوي ورکړي تر څو خپل پلار او ماما ته يې يوسي او هغه يې وخوري. دغه نجلۍ چې خرماوي راواخيستې، د رسول الله ﷺ و مخ مبارک ته تېرېدله. رسول الله ﷺ ترې وپوښتل چې څه دي راخيستي دي؟ دې

---

[1] مسلم. رقم (۳۰۱۲) عن جابر رضي الله عنه.

[2] رواه الترمذي عن علي رضي الله عنه. رقم: (۳۶۳۵) والترغيب والترهيب (۲-۲۲۹).

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورته وویل : یا رسول الله ﷺ! دغه خرماوي خپل پلار او ماما ته وړم چي وې خوري. ده مبارک ورته وویل : دلته یې راوړه! کله چي دې خرماوي وروړې رسول الله ﷺ پر یوه پټو باندي واچولې بیا یې یو کس ته وویل: چي په لوړ اواز ږغ وکړه تر څو د خندق ټول کارکوونکي راسي او د دې خرماوو څخه خوراک وکړي. هغه کس همداسي وکړه ږغ یې وکړ، ټول خلک راغلل او د دې خرماوو څخه یې خوراک وکړ. ټوله ما[illegible] سول[1].

دا هم یوه نبوي معجزه وه، چي انساني فکر په ښکاره ډېر لیري ترې پاتېږي کوم څوک چي په زړه کي د نفاق اور لري هغه ته بیخي درواغ ښکارېږي.

---

(١) قَالَ ابْنُ إِسْحَاقَ : ... قَالَتْ دَعَتْنِي أُمِّي عَمْرَةُ بِنْتُ رَوَاحَةَ ، فَأَعْطَتْنِي حَفْنَةً مِنْ تَمْرٍ فِي ثَوْبِي ، ثُمَّ قَالَتْ أَيْ بُنَيَّةُ . اذْهَبِي إِلَى أَبِيكِ وَخَالِكِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ رَوَاحَةَ بِغَدَائِهِمَا ، ... ثُمَّ قَالَ لِإِنْسَانٍ عِنْدَهُ اصْرُخْ فِي أَهْلِ الْخَنْدَقِ : أَنْ هَلُمَّ إِلَى الْغَدَاءِ . فَاجْتَمَعَ أَهْلُ الْخَنْدَقِ عَلَيْهِ فَجَعَلُوا يَأْكُلُونَ مِنْهُ .. . ابن هشام — السيرة ٢١٦/٢.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د څو تنو په غذا

په سوونو خلک ماړه سول

د خندق په غزا کي بله معجزه دا وه، چي رسول الله ﷺ په لږ خوراكي تو كو سره ډېر اصحابان مبارکان ماړه کړل. هغه په دې ډول چي حضرت جابر رضي الله عنه چي کله د رسول الله ﷺ لوږه ولیده، نو په کور کي يې يو سېرلی درلودی هغه يې حلال کړ او يوه کاسه اوربشي يې درلودې چي شا وخوا دوه نیم کیلو ګرامه کېدې دا يې اوړه کړې کله چي غوښي او ډوډۍ پاخه سوه نو جابر رضي الله عنه په پټه رسول الله ﷺ ته وويل: يا رسول الله ﷺ! ته او ستا خاص ملګري زما میلمانه یاست. رسول الله ﷺ په دې خبره خوشاله سو. د خندق ټولو کارکوونکو ته يې خبر ورکړ، چي د جابر رضي الله عنه میلمانه یاست که څه هم جابر رضي الله عنه د رسول الله ﷺ په دې خبري سره چي د خندق ټول اصحابان يې راوغوښتل يو څه په تشویش کي سو، خو د رسول الله ﷺ امر و څه يې نه سوای ویلای. اصحابان مبارکان چي د جابر رضي الله عنه کور ته راغلل رسول الله ﷺ پخپل مبارک لاس و ټولو ته ډوډۍ ورکړه، ټوله ماړه سول مګر دومره غوښي او ډوډۍ پاته سوه لکه لومړۍ چي وه یعني داسي سوه لکه بيخي چي چا خوراک نه وي ترې کړی بلكي د رسول الله ﷺ معجزه وه چي ټول ماړه سول، خو د جابر رضي الله عنه هيڅ تاوان نه وسو[1].

---

[1] البخاري - الصحيح ۴۶/۵، مسلم - الصحيح ۱۶۱۰/۵.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د معجزې په مټ

د امپراتوريو د نسکورېدا خبر

د خندق په غزا کې بله معجزه داوه، چې اصحابانو مبارکانو خندق کښنی ناڅاپه يوه داسې ډبره پيدا سوه، چې اصحابانو نه سوای ماتولای نو رسول الله ﷺ ته يې د دغه ډبرې په اړه شکايت وکړ. رسول الله ﷺ په خپله ورکښته سو هغه ډبره يې درې ځله ووهله لومړی ځل چې يې ووهله الله اکبر يې ووايه او بيا يې وويل: ما ته د شام کيلياني راکړل سوې. بيا يې دوهم واری پر وکړ، بيا يې الله اکبر ووايه بيا يې وويل: ما ته فارس راکړه سو. بيا يې دريم واری پر وکړ، بيا يې وويل: ما ته يمن راکړه سو[1].

د رسول الله ﷺ د دغه وړاندويني سره سم هم داسې وسوه په ډېر لنډ وخت مسلمانانو دغه سيمې فتحه کړې.

له ډبرو څخه رسول الله ﷺ ته د سلام آواز

ډبرې د جماداتو يوه برخه ده، طبعاً د نطق توانايي نه لري مګر د رسول الله ﷺ معجزه وه، چې ډبرو ورته د سلام ږغونه کول ځکه په يوه روايت کې راځي چې رسول الله ﷺ وفرمايل: زه د مکې هغه ډبرې

---

[1] احمد – المسند ۳۰۳/۴، الهيثمي – مجمع الزوائد ۱۳۱/۶، ابن حجر – فتح الباري ۳۹۷/۷، الطبراني –المعجم الكبير ۳۷۶/۱۱.

اوس هم پېژنم، چي تر نبوت وړاندي يې ما ته سلامونه ويل. په يوه بل روايت کي راغلي دي چي رسول الله ﷺ وفرمايل: زه اوس هم هغه ډبري پېژنم چي د بعثت پر مهال يې ما ته سلامونه ويل[1].

د خرما د وچي ونې ژړا

په پيل کي په نبوي مسجد کوم دريځ (ممبر) نه و، رسول الله ﷺ چي به کله خطبه ويله نو و هغه ستون ته به يې شا ولګوله کومه، چي د خرما له وچي تنې څخه وه. د وخت په تېرېدو سره اصحابانو وپتېيل چي ممبر جوړ کړي، داسي يې هم وکړه کله چي ممبر جوړ سو رسول الله ﷺ پر نوي ممبر باندي مسلمانانو ته خطبه واورول. هغه ستون د کوچنيانو يا اوښانو د ځګېروي په څېر ږغ کاوه او د رسول الله ﷺ په بېلتون باندي يې ژړا کوله. بيا رسول الله ﷺ راغلی پر هغه ونه باندي يې د ډاډ په موخه خپل لاس مبارک تېر کړ او د هغې تنې ږغ ودرېدی[1].

---

[1] ۲۰ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ سَعِيدٍ أَخْبَرَنَا يَحْيَى بْنُ أَبِى بُكَيْرٍ الْعَبْدِىُّ عَنْ إِبْرَاهِيمَ بْنِ طَهْمَانَ عَنْ سِمَاكٍ عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم- : «إِنِّى لأَعْرِفُ حَجَراً بِمَكَّةَ كَانَ يُسَلِّمُ عَلَىَّ قَبْلَ أَنْ أُبْعَثَ، إِنِّى لأَعْرِفُهُ الآنَ». دارمي ۲۳/۱، مسند احمد ۸۹/۵.

[1] ۳۳۱۸ – حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ ... كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ إِلَى جِذْعٍ فَلَمَّا اتَّخَذَ الْمِنْبَرَ تَحَوَّلَ إِلَيْهِ فَحَنَّ الْجِذْعُ فَأَتَاهُ فَمَسَحَ يَدَهُ عَلَيْهِ . بخاري – الصحيح ۱۱ \ ۴۱۹ باب علامات النبوة .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نبوي دریځ ښورېدل

عبدالله بن عمر (رضی الله عنهما) رضي الله عنه فرمايي: یوه ورځ رسول الله ﷺ په اغېزلرونکي بڼه پر نبوي دریځ باندي د الله جل جلاله لويي بيانوله خلک د دې وينا څخه زيات اغېزمن وو آن تر دې چي رسول الله ﷺ خپله هم د الله جل جلاله د لويۍ تر اغېز لاندي راغلی و ماچي و کتل رسول الله ﷺ چپه او راسته لوري ته ښورېدی لاندي چي مي و کتل نبوي دریځ دومره په زوره - زوره ښورېدی، چي زه پر دې وو وېرېدم چي رسول الله ﷺ به د دریځ څخه لاندي را ولوېږي[۱].

ورسول الله ﷺ ته د اوښ سجده

انس بن مالک رضي الله عنه فرمايي:

د انصارو يوې کورنۍ اوښ درلودی د دې لپاره چي ورځنۍ ستونزي په حل کړي. په ناڅاپي ډول اوښ د دوی څخه سرغړونه پيل کړه، بار وړلو ته يې اوږه نه ورکوله آن تر دې چي د دوی سره يې جنګ کاوه. څښتنان يې رسول الله ﷺ ته راغلل د اوښ په اړه يې شکايت وکړ. رسول الله ﷺ د ملګرو سره يو ځای د اوښ پر خوا ورغلی، اوښ

---

(۱) **۵۳۵۱** - حَدَّثَنَا بَهْزٌ .. عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ قَرَأَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذِهِ الْآيَةَ وَهُوَ عَلَى الْمِنْبَرِ {وَالسَّمَوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ} قَالَ يَقُولُ اللَّهُ أَنَا .. رَجَفَ بِهِ الْمِنْبَرُ حَتَّى ظَنَنَّا أَنَّهُ سَيَخِرُّ بِهِ. **مسند احمد ۳۳۸/۱۱.**

(c) ketabton.com: The Digital Library

د يوه دېواله شا ته و رسول الله ﷺ د اوښ پر لوري ور روان سو اصحابانو ورته وويل: يا رسول الله ﷺ! دغه اوښ د سپي په څېر حملې کوي هسې نه چې کوم تاوان در ورسوي؟ رسول الله ﷺ په جواب کې ورته وويل: کومه پروا نه لري. کله چې رسول الله ﷺ ورنژدې سو اوښ ورته راغلی سجده يې ورته وکړه. رسول الله ﷺ پر تندي لاس ور تېر کړ، اوښ عاجزي اختيار کړه، تر داسې بريده چې کار کولو ته يې اوږه کښېښوده بيا يې سرغړونه نه ده کړې. اصحابو چې د اوښ دغه کړنه وليده رسول الله ﷺ ته يې وويل: يا رسول الله ﷺ! اوښ تا ته سجده وکړه. موږ خو يې بايد بېخي درته وکړو؟ رسول الله ﷺ په جواب کې ورته وويل: د الله جل جلاله پرته بل چا ته سجده نه ده روا، که چيرې د الله جل جلاله پرته بل چا ته سجده روا وای نو ما به ښځو ته امر کړی وای څو خپلو مړونو ته د مړونو د حق د ډېروالي له امله سجده وکړي(۱).

کله انسان د دې جوګه دئ چې په ورته ډول کار وکړي او يو بې نطقه حيوان دي ورته سر ټيټ کړي. همدا ډول يوه بله پېښه هم رامنځته سوې ده ځکه عبدالله بن جعفر رضي الله عنه فرمايي: يوه ورځ زه د رسول الله ﷺ سره ملګری وم د انصار يو باغ ته ورغلو. که مو کتل يو اوښ رسول الله ﷺ ته راغلی ځېګروی يې و، تر سترګو يې اوښکې تويېدې. رسول الله ﷺ پر سر لاس ورتېر کړ، بيا يې وپوښتل چې د دې اوښ څښتن څوک دئ؟ يو ځوان انصاري راغلی وې ويل: چې دا اوښ زما دئ. رسول الله ﷺ ورته وفرمايل: ته د الله جل جلاله څخه نه وېرېږې،

---

(۱) رواه الامام احمد في مسنده (۳/۱۵۸، ۱۵۹) قال ابن کثير: و هذا اسناد جيد و قد روي النسائي بعضه. انظر: البداية والنهاية (۶/۱۴۲).

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله ﷺ ته د دې اوښ مالک کړی يې حال داچې دغه اوښ ما ته ستا څخه شکايت وکړ، چې غذايي پالنه يې په صحيح ډول نه کوې[۱].

---

[۱] رواه ابو داود برقم (۲۵۴۹) و رواه الامام احمد في المسند (۱/۲۰۴، ۲۹۵) والحاکم في المستدرک (۲/۹۹، ۱۰۰) وقال : هذا حديث صحيح الاسناد و لم يخرجاه و وافقه الذهبي. والحديث اصله في مسلم بالاسناد نفسه دون قصة الجمل برقم (۳۴۲).

(c) ketabton.com: The Digital Library

الهي ساتنه

څرنګه چي د رسول الله ﷺ سره ټولو کافرانو د وس تر بريده دښمني کوله او څومره چي يې توان رسېدی، د رسول الله ﷺ د له منځه وړلو لپاره يې هڅي کولې په پيل کي رسول الله ﷺ ځيني خلک په دې ګومارلي وو، چي د شپې پيره وکړي کله چي الله ﷻ رسول الله ﷺ ته د ده د ساتني په اړه آيات نازل کړ، رسول الله ﷺ و اصحابو ته امر وکړ چي نوره پيره مه کوئ، الله ﷻ زما د ساتني ژمنه وکړه[1].

د دغه آيات تر نازلېدو وروسته رسول الله ﷺ د ټولي نړۍ د دښمنۍ سره هيڅ محافظ (چوکيدار) نه دروی د کافرانو د هر څومره هڅو سره بيا هم هيڅ په دې ونه توانېدل چي رسول الله ﷺ ته کوم تاوان ورسوي سره د دې چي رسول الله ﷺ هيڅ محافظ هم د ځان لپاره نه و استخدام کړی. د لا سپيناوي په موخه يې دوې نوري بېلګي هم رانقلوو[2]:

لومړۍ دا چي ابوهريره ﷺ فرمايي: يوه ورځ ابوجهل و خلکو ته وويل: محمد ﷺ ستاسو په مخ کي سجده کوي؟ خلګو ورته وويل: هو، ابوجهل وويل: په لات او منات بتانو دي مي قسم وي که مي محمد ﷺ پر سجده کولو باندي وليدی زه به يې سر ووهم. يوه ورځ رسول الله ﷺ پر لمانځه باندي ولاړ و، ابوجهل خبر سو. په ډېره

---

[1] انظر : الاية ٦٧، سورة مائدة.

[2] رواه الترمذي برقم (٣٠٤٦)، والحاكم في المستدرک : (٣١٣/٢).

(c) ketabton.com: The Digital Library

چابکی سره د توري سره یو ځای محمد ﷺ ته ورغلی کله چې ورنژدې سو بې هوښه پر مځکه ولوېدی. تر څه وخت وروسته پر هوښ سو، خلګو ورته وویل: څه درته پېښه سوه؟ ده په جواب کې ورته وویل: زه چې محمد ﷺ ته نژدې سوم په ناڅاپي ډول زما او د ده تر منځ د اور لوی خندق پیدا سو، زه یې سخت ووېرولم تر داسې بریده چې د ډېره وهمه بې هوښه سوم[1].

دوهمه دا چې رسول الله ﷺ د یوې غزا څخه د راتګ پر مهال تر یوې ونې لاندې بیده وو، توره یې په درخته ځړولې وه ناڅاپه یو اعرابي (صحرایي) راغلی. د رسول الله ﷺ توره یې را واخیسته پر رسول الله ﷺ باندې یې پورته کړه. رسول الله ﷺ په دغه وخت کې راییدار سو اعرابي ورته وویل: څوک به دې اوس راڅخه خلاص کړي؟ رسول الله ﷺ په ځواب کې ورته وویل: الله ﷻ به مې درڅخه خلاص کړي. په دغه وخت کې د اعرابي د لاسه توره ولوېده. بیا رسول الله ﷺ توره راواخیستله پر اعرابي یې پورته کړه او ورته وې ویل چې اوس به دې څوک راڅخه خلاص کړي؟ اعرابي په جواب کې وویل : ته ډېر ښه نیوونکی یې پر ما احسان وکړه رسول الله ﷺ ورته وفرمایل : ته پر دې شاهدي ورکوې، چې د الله ﷻ پرته بل د عبادت لایق نسته او زه د الله ﷻ پیغمبر یم؟ هغه په جواب کې ورته وویل: زه ستا سره وعده کوم، چې هیڅکله به ستا سره جنګ نه کوم او نه به د هغه کسانو سره مرسته کوم چې ستا سره جنګ کوي. اعرابي چې کله دغه خبره وکړه رسول الله ﷺ پرېښودی اعرابي پر خپله لاره باندې ولاړی، کله چې

---

[1] رواه البخاري مختصرا – انظر الفتح ۴۹۵۸/۸، و رواه مسلم واللفظ له برقم (۲۷۹۷).

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل قوم ته ورسېدی نو خپل قوم ته يې وويل: زه تاسو ته تر ټولو د ښه انسان څخه راغلی یم[1].

---

(۱) يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱذْكُرُوا۟ نِعْمَتَ ٱللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ هَمَّ قَوْمٌ أَن يَبْسُطُوٓا۟ إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ فَكَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنكُمْ ۖ وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ ۚ وَعَلَى ٱللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ ٱلْمُؤْمِنُونَ ﴿١١﴾
سورة المائده – ۱۱آیت.
وانظر ابن كثير – التفسير ۵۸/۳ – ۵۹، من رواية عبدالرزاق بسنده عن طريق معمر الي جابر، والطبري – التفسير ۱۰۶/۱۰، ابن هشام – السيرة ۲۸۷/۳ – ۲۸۸، باسناد متصل، وانظر ابن حجر – فتح الباري ۴۱۷/۷.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله ﷺ وړاندوینې

د دې ویاړمن امت خواخوږي پیغمبر ﷺ د خپلې لوروني له مخې خپل امت ته په معجزانه ډول ټولې هغه پېښې بیان کړېدي کومې چې دا امت ورسره لاس او ګریوان کېږي ځکه حذیفة بن یمان رضي الله عنه فرمایي:

رسول الله ﷺ د سهارلمونځ ادا کړ، منبرته وختی او خطبه یې موږ ته وړاندی کړه تر داسي بریده چې د ماپښین د لمانځه وخت راغلی د ماپښین د لمانځه د اداینې لپاره راکښته سو. د ماپښین لمونځ یې ادا کړ بیا منبر ته پورته سو، خطبه یې بیا پیل کړه تر داسی اندازې چې د مائیګر وخت راغلی، بیا رسول الله ﷺ راکښته سو او د مائیګر لمونځ یې ادا کړ، بیا منبر ته وختی خطبه یې پیل کړه آن تر دې چې لمر ولوېدی. په دغه خطبو کې یې موږ ته ټولې هغه پېښې بیان کړې کومې چې پخوا تېرې سوې وې همدا ډول یې هغه څه راته وښودل کوم چې په راتلونکې زمانه کې پېښېدونکې دي دغه ټولې پېښې موږ زده کړې او یاد مو کړې[۱].

رسول الله ﷺ د راتلونکو پېښو په اړه ډېرې ویناوې کړې دي خو د نمونې په ډول ځینې رانقلوو:

---

[۱] رواه البخاري –انظر الفتح ۱۱۵۵/۲ رواه مسلم برقم : ۲۸۹۲.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د جګړې په اړه پیشګویي

حضرت ام حرام رضي الله عنها د انس رضي الله عنه خاله وه، نبي صلی الله علیه وسلم به د هغې کور ته زیات تشریف وړی او کله کله به یې د غرمې آرام هم د دې په کور کې کاوه. یوه ورځ نبي علیه السلام د دې په کور کې آرام کاوه په مسکا راپورته سو، ام حرام رضي الله عنها پوښتنه ځنې وکړه، چې زما مور او پلار دې تر تا قربان سي پر څه شي مسکی سوې؟ ده مبارک وفرمایل: زما د امت څه خلک ما ته وښودل سول، چې د دریاب پر څنډه د جنګ په اراده داسي پر آسانو سپاره دي لکه پاچهان چې پر تختونو ناست وي. ام حرام رضي الله عنها وویل: اې د الله جل جلاله رسوله! ما ته هم دعا وکړه، چې الله جل جلاله مې په دوی کې شامله کړي. نبي علیه السلام وفرمایل: ته به هم په دوی کې شامله سې، تر دې وروسته بیا نبي علیه السلام آرام وکړ، بیا راپورته سو مسکی سو. ام حرام رضي الله عنها د مسکا سبب ځنې وپوښتی. نبي علیه السلام په هغه ډول جواب ورکړ. دې بیا ورته وویل: اې د الله جل جلاله رسوله! ما ته دعا وکړه چې زه هم د دوی په ډله کې داخله سم. نبي علیه السلام ورته وویل: ته به په لومړۍ ډله کې یې.

د حضرت عثمان رضي الله عنه په خلافت کې امیر معاویه رضي الله عنه د شام حاکم و، پر جزائر قبرص باندي یې د حملې کولو اجازه وغوښته. حضرت عثمان رضي الله عنه اجازه ورکړه، امیر معاویه رضي الله عنه یو لښکر تیار کړ او حمله یې وکړه. په دغه لښکر کې ام حرام رضي الله عنها او د دې مېړه دواړه موجود وو د بېرته راتګ پر وخت ام حرام رضي الله عنها پر یوه غاتره سپره وه، چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه غاتره وتورېده دا مبارکه ځني ايله سوه مغزى يې مات سو او وفات سوه او هم هلته خاوروته وسپارله سوه[۱].

تر قيامت وړاندي شپږ پېښې

رسول الله ﷺ فرمايي: د قيامت تر راتلو وړاندي شپږ پېښې ښکاره کېږي، چي د لاندنيو پېښو څخه عبارت دي:

لومړی: زما وفات کيدل.

دوهمه : د بيت المقدس فتحه کيدل، چي په هغه وخت کي مسلمانان نه وه پر برلاسي.

دريمه : په مسلمانانو کي عمومي وبا ګډېدل.

څلورمه : د مال او شمتنی دومره ډېرېدل چي خلک به سل ديناره هيڅ نه بولي. په هغه مهال کي سل ديناره ډېره لويه شتمني وه.

پنځمه : د عربو په هر کور فتنې ننوتل.

شپږمه: د مسلمانانو او عيسايانو تر منځ روغه جوړه او بيا د عيسايانو له خوا روغه ماتول[۲].

په پورته شپږو پېښو کي پنځه رامنځته سوي دي، ځکه رسول الله ﷺ وفات سوی دئ، د حضرت عمر ﷺ په خلافت کي بيت المقدس فتحه سو او د ده مبارک په خلافت کي پر (عمواس) نومي ځاي باندي د مسلمانانو په لښکر داسي وبا ګډه سوه، چي په درو ورځو کي ديارلس زره مسلمانان وفات سول. څلورمه او پنځمه شمېره نښانې د عثمان

---

[۱] رواه البخاري انظر : فتح الباري : ٦ (٢٧٨٨)، ومسلم برقم ١٩١٢.

[۲] بخاري : ٣١٧٦.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ﷺ په خلافت کې ښکاره سوې.

دا هم د رسول الله ﷺ معجزه وه، چې ټولې وړاندوينې رښتينې او پر خپل ځای رامنځته سويدي.

مذهب به اور سي

په يوه حديث کې راغلي دي، چې پر خلګو باندې به داسې وخت راسي چې د دين کول به دومره ورته ګران وي لکه د اور سکروټه چې په لاس کې نيسي[1].

په معاصر وخت کې د رسول الله ﷺ دغه سپېڅلې وينا بيخي رښتينې ثابته سوې ده، هر چا ته تر لمر سپينه ده د دې اړتيا بيخې نسته چې يو څه پر وليکو.

مېرمن به د مېړه سره تجارت کوي

همدا ډول په حديثو کې راغلي دي، چې په آخر وخت کې به تجارت دومره زيات سي چې ماينه (مېرمن) به د مېړه سره په تجارت کې شراکت کوي. د تجارت د زياتوالي تر څنګ به د دروا غو شاهدي عامه سي[2].

---

[1] ترمذي ۲ – ۵۰.

[2] مسند امام احمد ۳/۲۳۲.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپک خلک به

د قومي مشرانو په نامه څرګند سي

په بل ځای کي رسول الله ﷺ فرمايي: د قومونو مشران به منافقان او سپک خلک وي د خپلو قريبانو حقوق به خوري او د پرديو خلکو درنښت به کوي. د مور او پلار څخه به سرغړونه کوي او د خپلي مېرمني (ماينې) اطاعت به کوي[۱].

نبوي سنت به د اړيکو پر بنسټ وي

رسول الله ﷺ فرمايي: په آخره زمانه کي به سلام يوازي هغه چا ته وايي چي دی اړيکي ورسره لري، يعني عمومي سلام سنت دئ بايد هر چا ته وويل سي خو خلک به و نابلده سړی ته سلام نه وايي[۲].

---

[۱] ترمذي ۲۲۱۶.

[۲] الدرالمنثور ۵۳ - ۶.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پسونو څرونکي به

دنګي ودانۍ جوړې کړي

رسول الله ﷺ فرمايي: چوپانان او داسي نور ټيټ رتبه خلک به ښارونو ته راکښته سي، لوړي او دنګي ودانۍ به جوړي کړي بيا به فخرونه پکښې کوي[۱].

شراب او رشوت ته به ځانګړی نوم پيدا سي

رسول الله ﷺ فرمايي: په وروستۍ زمانه کي به شراب د شربتو په نامه څرڅېږي، سود به د تجارت په نامه کېږي او پر رشوت به د تجارت نوم ايښودل کېږي. نر به د نرو سره او ښځي به د ښځو سره ودونه کوي[۲].

---

[۱] سنن ابي داؤد رقم ۴۶۹۵.

[۲] د يلمي بحواله الاشاعة صفحه ۷۲.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ياجوج او ماجوج به راسي

رسول الله ﷺ د پيشګويي په بڼه فرمايي:

تر هغه وخته به قيامت نه سي تر څو چي په وروستۍ زمانه کي ياجوج او ماجوج رانه سي[1].

په بل ځای کي رسول الله ﷺ د الله ﷻ له لوري و انسانانو ته په قرآن کي ښودلي دي، چي په وروستي زمانه کي به ياجوج او ماجوج راسي لکه چي الله ﷻ فرمايي:

حَتَّىٰٓ إِذَا فُتِحَتۡ يَأۡجُوجُ وَمَأۡجُوجُ وَهُم مِّن كُلِّ حَدَبٖ يَنسِلُونَ ﴿٩٦﴾ (اووه لسمه سيپاره – شپږمه رکوع)

ژباړه : کله چې د ياجوج او ماجوج (بند) خلاص سي نو د هر لوري څخه به په چابکۍ سره راځغلي.

يادونه : د ځينو څېړونکو په اند ياجوج او ماجوج د يافث د اولادې څخه دوه قومه دي. يافث د نوح علیه السلام زوی دئ.

ياجوج او ماجوج د عيسي علیه السلام تر راتګ وروسته راځي عيسی علیه السلام به د دوی د بربادۍ دعا وکړي، الله ﷻ به د عيسی علیه السلام د دعا له امله دوی مړه کړي او د دوی لوی لاښونه به پر مځکه خپاره وي، بيا به

---

[1] وعن حذيفه بن اسيد غفاري رضي الله عنه قال : اطلع النبي ﷺ علينا ونحن نتذاكر فقال : ما تذكرون قالو ا نذكر الساعة قال انها لن تقوم حتي تروا قبلها ... وياجوج وماجوج ...

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله ﷻ مرغان راواستوي تر ځو د دوی لاښونه یوسي په داسي ځاي کي به یې وغورځوي کوم چي الله ﷻ ته معلوم دئ انسانان پرې پوهاوی نه لري. د دوی د لاښو تر غورځولو وروسته به د بد بوی د له منځه وړلو په موخه الله ﷻ باران واوروي تر ځو مځکه پاکه او سوکاله سي [1].

---

[1] ... فيرغب نبي الله عيسي عليه السلام واصحابه فيرسل الله عليهم النغف في رقابهم فيصبحون فرسي كموت نفس واحدة ثم يهبط نبي الله واصحابه الي الارض فلايجدون في الارض موضعا شبرا ملازهمهم ونتنهم فيرغب نبي الله واصحابه الي الله فيرسل الله طيرا كاعناق البخت فتحملهم فتطرحهم حيث شاء الله وفي رواية تطرحهم في النهيل وستوقد المسلمون من قسيهم ونشابهم وجعابهم سبع سنين ثم يرسل الله مطرا لايكن منه بيت مدر ولابر فيغسل الارض حتي يتركها كاالزلفة .... رواه المسلم الاقول تطرحهم ، ورواه ترمذي .كذا في المشكوة جلد(۲) صفحه (۵۹۴).

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو سپیڅلی انسان به

بربادۍ ته د پای ټکی کښیږدي

د رسول الله ﷺ یوه بله معجزه دا ده، چې د یوه داسي انسان د راتګ وړاندوینه یې کړې ده، چې انسان ته یې هیڅ پوهه نسته، چې د امام مهدي علیه السلام د څرګندېدلو څخه عبارت دئ چې په وروستۍ زمانه کې به څرګندېږي د نوموړي انسان څرګندېدل به یو پر ځای کار وي ځکه د الله جل جلاله څخه نافرمانۍ، شرونه او ناخوالي به تر نه حسابېدونکي بریده رسېدلي وي[1].

ځکه رسول الله ﷺ فرمایي: تر هغه به دنیا ولاړه نه سي تر څو زما د اولادې څخه یو سړی د عربو واکمني ونه کړي نوم به یې زما د نامه سره برابر وي او د پلار نوم به یې زما د پلار د نامه سره برابر وي[2].

رسول الله ﷺ د نوموړي انسان د بڼې په اړه فرمایي: امام مهدي علیه السلام اوږد قد لري، پیاوړي صورت به لري او نرۍ پزه به لري[3].

مهدی علیه السلام به د څلویښتو کالو په عمر را څرګند سي، وروسته به اووه یا اته کاله عمر نور ولري.

که څه هم د امام مهدي علیه السلام پر پیدا کېدو او د هغه د راتګ پر

---

[1] ابوداؤد (۴۲۸۶).

[2] عن زر عن عبد الله قال: قال رسول الله ﷺ لا تذهب الدنیا حتي یملک العرب رجل من اهل بیتي یواطي اسمه اسمي واسم ابیه اسم ابي ..... الحدیث الترمذي ۴۶ – ۲.

[3] بوداؤد (۴۲۸۶).

(c) ketabton.com: The Digital Library

کیفیت باندي ډېر حدیثونه سته خو د بېلګې په ډول پورتنۍ کچه بسنه کوي.

د دجال په نامه به

یوه لویه فتنه څرګنده سي

د رسول الله ﷺ یوه بله وړاندوینه د یوې لویې فتنې راتلل دي، چي د دجال د راتګ څخه عبارت ده، چي په دودیز ډول او د عامو خلګو په اصطلاح کي خرجدال ورته وایي.

د رسول الله ﷺ د ویناوو سره سم دجال په وروستۍ زمانه کي راځي او د خدایۍ دعوه کوي، خلک ګمراهۍ ته بولي او د ده راتګ د مسلمانانو لپاره لویه ازموینه ده، ځکه رسول الله ﷺ فرمایي: د آدم علیه السلام د پیدایښت څخه تر قیامت پوري تر دجال لوي (ورانونکی) کار نسته[۱].

د دجال د راتګ د کیفیت او توان په اړه رسول الله ﷺ خپل امت ته په پوره ډول ارشاد فرمایلی دئ، چي یوه نمونه به یې بیان کړو، رسول الله ﷺ فرمایلي دي:

په وروستۍ زمانه کي دجال راځي که چیري پر داسي مهال راغلی چي زه پر نړۍ اوسېدم نو زه ستاسو پر ځای ډرسره جنګېږم او که پر داسي مهال راغلی چي زه نه وم نو هر سړی دي هڅه کوي تر څو د ځان

---

[۱] مامن خلق آدم الي قیام الساعة امرا اکبرا من الدجال. رواه مسلم. کذا في مشکوة جلد – ۲، صفحه ۵۰۰ –.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لپاره غوره انتخاب وکړي. رسول الله ﷺ زیاتوي: دجال ځوان دئ، پیچلي وېښتان یې دي او سترګه یې راوتلي ده لکه چې زه یې د عبدالعزي بن قطن سره ورته ښیم (عبدالعزي د یوه کافرسړي نوم و، د خذاپه قوم پوري یې اړه درلوده، کافر مړ سوی دئ او یوه سترګه یې د خپله ځایه څخه راوتلې وه) که څوک له دجال سره مخ سو نو د کهف سورت لومړی آیاتونه دي پر ووایي. د دغو آیاتونو لوست مو د ده له شره ژغوري، دجال د داسي لاري څخه راځي چې د شام او عراق په منځ کې ده، بیا به راسته اوچپه لوري ته شکماری کوي، اې د الله ﷻ بندګانو! د الله ﷻ پر دین باندي ټینګ سئ.

ناستو خلګو ترې وپوښتل: یا رسول الله ﷺ! څومره وخت په ځمکه کي اوسېږي؟

رسول الله ﷺ وفرمایل: څلوېښت ورځي اوسېږي لومړۍ ورځ یې د کال په څېر اوږده ده، دوهمه ورځ یې د میاشتي په څېر اوږده ده، دریمه ورځ یې د اوونۍ په څېر اوږده ده.

اصحابانو وپوښتل: یارسول الله ﷺ! دغه ورځ چي د کال په څېر ده موږ ته د یوې ورځي لمونځونه بسنه کوي؟

رسول الله ﷺ وفرمایل: یا! بلکي خپل لمونځوته اندازه کښېږدئ. اصحابانو بیا وپوښتل: یا رسول الله ﷺ! د دجال چابکي څومره ده؟

رسول الله ﷺ وفرمایل: د باران په څېر ده چي باد ورپسې وي.

رسول الله ﷺ د پورتنیو خبرو په تعقیب وفرمایل: دجال به یو قوم ته راسي، دې ته به یې وهڅوي چي پر ده ایمان راوړي او دی په خدایي ومني. هغه قوم به د ده په کړنو وغولېږي، د کمزوري عقیدې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښتنان به وي ایمان به پر راوړي. دجال به د دوی د خوشاله کولو په موخه اسمان ته امر وکړي تر څو باران پر وکړي، اسمان به د الله ﷻ د حکمت پر بنسټ د ده امر ومني. باران به پر واوروي، ځمکه به پرې شنه سي، شپه به باندي راسي د دې قوم حیوانان به د پخوا په پرتله غټ سوي وي غولانځي به يې د شیدو ډکي وي او اړخونه به يې پړسېدلي وي یعني چاغ به وي. بیا به بل قوم ته راسي د تېر قوم په څېر به يې پر ځان باندي ایمان راوړلو ته وهڅوي. دا قوم به د ټینګي عقیدې ښتنان وي، د ده غوښتني ته به په یا سره جواب ووایي. د دې قوم په جواب سره به دی په قهر سي مخ به ترې واړوي، د الله ﷻ د حکمت او ازمویني پر بنسټ به پر دوی ویرجن سهار راسي، یعني کله چي شپه باندي تېره سي قحطۍ به وهلي وي په لاسو کي به يې هیڅ مال نه وي.

تر دې کړنو وروسته به دجال یوې کنډوالې ته راسي امر به ورته وکړي: خزانې دي راوباسه! د ده د امر سره سم به د پیسو خزانې د مچمچیانو د مشر په څېر په ده پسي رواني وي، یعني لکه د مچمچیانو په مشر پسې چي مچمچیاني رواني وي په ده پسې به هم داسي د پیسو خزانې رواني وي.

بیا به یو غوره ځوان راوغواړي سر به يې په توره ور ووهي سر به يې پرې سي د یوې ټوټې په څېر. بیا به يې راوبولي مخامخ به يې کړي د هغه سړي مخ به ځلېږي او خاندي به، دی به په دې کار بوخت وي چي الله ﷻ به عیسی علیه السلام راولېږي. د دمشق د ختیځ لوري پر مناره به راکښته سي لاسونه به يې د ملایکو پر وزرونو ایښي وي کله چي سر پورته یا کښته کړي د مرغلرو په څېر به ځاځکي ترې تویېږي هر کافر ته چې يې بوی ورسېږي بیله مړیني به نه پاتېږي یعني د بوي په رسېدلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره به مري. د عیسی ﷺ بله ځانګړتیا به دا وي چي ساه به یې تر هغه ځایه رسیږي څو مره چې یې د ستر ګو کاته رسیږي.

تر راتګ وروسته به دستي دجال ولټوي تر داسي بریده چي د (لد) نومي ځای په دروازه کې به یې پیداکړي بیا به یې ووژني (تر مړیني) وروسته به یو داسي قوم ته راسي، چې الله ﷻ به د دجال څخه ساتلی وي، مخونه به یې (د دوړو) څخه ورپاک کړي او د جنت په لوړو مقاماتو به یې خبر کړي.

ورپسې به الله ﷻ عیسی ﷺ ته وفرمایي : زه یوه ډله د مځکي پر مخ راپاڅوم چي هیڅا لره یې د جنګ کولو توان نسته، زماسپیڅلي بندګان وکوه طور ته یو ځاي کړه تر څو الله ﷻ یې د دغه راپاڅېدلي ډلي له شره وژغوري، عیسی ﷺ به هم داسي وکړي.

الله ﷻ به یاجوج او ماجوج رالېږي چې د هره لوري به په تلوار سره راځغلي. کله چي یې لومړنۍ ډله راسي د (طبریه) نومي دریاب ټولي اوبه به وچیښي بیا به یې وروستۍ ډله راسي وبه وایي : رښتیا هم په دې دریاب کي یو وخت اوبه وې، یعني هغې لومړۍ ډلي به دومره ویجاړۍ رامنځته کړي وي چي بیخي به نړۍ بل لوري ته ګرځېدلې وي. وروسته به مزل وکړي تر داسي بریده چي خمر نومي غره ته به ورسیږي چي د بیت المقدس اړونده یو غر دئ. بیا به ووایي : رښتیاهم هغه څوک چي پر مځکه اوسېده ټول مو مړه کړه راسئ! د هغه چا د وژني په لټه کي سو چي په اسمان کي اوسېږي. د دې خبري کولو سره جوخت به د اسمان لوري ته ویشتل پیل کړي. الله ﷻ به بیرته پر دوی باندي په وینو سره غشي راکښته کړي څو دوی نور هم وغولېږي.

د الله ﷻ نبي به د ملګرو سره یو ځای په غره کي بند وي تر داسي

(c) ketabton.com: The Digital Library

بريده چي د نن ورځي تر سلو دينارو به د دوی لپاره د غوايي سر غوره وي يعني دونه به لوړي ځپلي وي چي تر يوه لوی معيار پيسو به ورته لږ خوراکي توکي غوره وي.

بيا به د الله ﷻ نبي د ملګرو سره د خلاصون لپاره دعا وکړي، الله ﷻ به يې دعا قبوله کړي، په پايله کي به د ياجوج او ماجوج په غاړو کي چينجي پيدا کړي کله چي سهار سي د يوه نفس په څېر به ټوله مړه سوي وي. د دوی تر مړيني وروسته به عيسی ﷺ د ملګرو سره مل و مځکي ته راکښته سي خو د مځکي پر مخ به يوه لوېشت مځکه پيدا نه کړي، چي پر واوسېږي مګر ټوله مځکه به د دوی په غوړو او بدو بويونو چټله وي بيا به عيسی ﷺ د ملګرو سره و الله ﷻ ته لاس په دعا سي، دعا به يې قبوله سي، الله ﷻ به د اوښانو د غاړو په څېر مرغان راواستوي د ياجوج او ماجوج کالبوتونه به هغه ځای ته وغورځوي کوم چي د الله ﷻ اراده وي. په يوه بل حديث کي راغلي دي، چي په (نهيل) نومي ځای کي به يې وغورځوي او مسلمانان به تر اوو کالو پوري د دوی په غشو، ليندیو او تورو باندي اور بلوي بيا به الله ﷻ باران واوروي چي ټولو ختينو او وړينو ودانيو ته به يې ورسېږي، مځکه به پرېولي، په داسي بڼه چي د يوې پرېولي او پاکي ډبري په څېر به يې پرېږدي بيا به مځکي ته وويل سي: خپلي ميوې دي راښنې کړه! او خپل برکت دي بېرته راوګرځوه. د څښتن تعالی ﷻ د امر سره سم به په مځکه کي زيات برکتونه خپاره سي، آن تر دې چي په دغه وخت کي به د يوه انار څخه يوه ډله خوراک کوي، د انارو په پوست سره به سايه لاسته راوړي، په شيدو کي به برکت ولوېږي تر داسي بريده چي يوه لنګه اوښه به د يوې ډلي خلکو د خوراک بسنه کوي، يوه لنګه

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوا به د یوه درست ټبر خلکو خوراکي بسنه کوي او یوه لنګه مېږ به د یوې داسي ټولۍ خلکو خوراکي بسنه کوي، چي تر یوه ټبر په شمېر کي زیاته وي. دوی به همداسي اوسي چي الله ﷻ به یو ښه بوی لرونکی باد راواستوي، د مؤمنانو تر بغلونو به لاندي سي د هر مؤمن او مسلمان روح به قبض سي او ټول شر اچوونکي به پاته سي چي د خرو په څېر به جنګونه کوي، قیامت به هم پر داسي ناپوهو خلګو رامنځته کېږي[1].

---

[1] وعن نواس بن سمعان ﷺ قال ذکر رسول الله ﷺ الدجال فقال : ... ویبقي اشرار الناس یتهاجرون فیها تهارج الحمر فعلیهم تقوم الساعة. رواه المسلم الاقول تطرحهم، و رواه ترمذي. کذا في المشکوة جلد - ۲، صفحه - ۵۹۴.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د يوه بې ساري حيوان راتلل

رسول الله ﷺ د خپلو معجزو په لړ کي يوه بله وړاندوينه دا کړېده، چي په وروستۍ زمانه کي به يو حيوان راسي چي (دآبة الارضة) به ورته وايي. خوږ نبي ﷺ د لا ټينګار په موخه فرمايلي دي، چي تر هغو به قيامت نه سي تر څو دغه حيوان نه وي راغلی [1].

همدا ډول رسول الله ﷺ په قرآن کي اسلامي امت ته ښودلي دي، چي نو موړی حيوان راتلونکی دئ، ځکه الله ﷻ فرمايي:

أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَآبَّةً مِّنَ ٱلْأَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ [2].

ژباړه : موږ به د ځمکي څخه دوی لره يو حيوان راوباسو، چي د دوی سره خبري وکړي.

قرآن پوهان فرمايي، چي د دغه حيوان څخه موخه هغه حيوان دئ چي رسول الله ﷺ په حديث کي ښودلی دئ او د قيامت تر راتګ وړاندي به راځي.

يادونه : دآبة الارضة په آخره زمانه کي د ځانښت پر وخت راوزي سر به يې د غوايي، ستر ګي به يې د خنزير، غوږونه به يې د فيل او ښکرونه به يې د غره غوندي، غاړه به يې د شترمرغ په څير وي، رنګ به يې د پړانګ ته، لکۍ به يې پسه ته

---

[1] وعن حذيفه بن اسيد غفاري ﵁ قال : اطلع النبي ﷺ علينا ونحن نتذاكر فقال : ما تذكرون قالوا نذكر الساعة قال انها لن تقوم حتي تروا قبلها عشرة آيات فذكر الدخان والدابة .... رواه مسلم. كذا في المشكوة، ۲ټوک، ۴۹۴مخ.

[2] سورة النمل، الايه ۸۲.

(c) ketabton.com: The Digital Library

او پښې به يې اوبښ ته ورته وي او د هرو دوو پښو په منځ کي به يې دوولس گزه فاصله وي. د موسی عليه السلام لکړه او د سليمان عليه السلام مهر به ورسره وي. د هر سړی سره به يو ځای کېږي هيڅوک نه سي ترې خلاصېدای تر څو د کافر پر مخ باندي د سليمان عليه السلام په مهر باندي د کفر ټاپه ووهي او مسلمان د موسی عليه السلام په لکړه باندي ووهي[1].

[1] ابن کثير ۳ - ۳۷۶.

www.Taleemulislam-Radio.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر درسته نړۍ د لوګي راتلل

د رسول الله ﷺ د معجزو په لړ کي بله هغه وړاندوینه ده، چي د دود (لوګي) په اړه يې کړې ده او فرمايلي يې دي چي په وروستۍ زمانه کي به دغه دود راځي ټوله نړۍ به نيسي. البته راتلل به يې په داسي بڼه وي چي د ختيځ لوري څخه به راځي تر لوېديځه پوري او تر څلوېښتو ورځو پوري به پاته وي کله چي مؤمن ته نوموړی دود ورسېږي داسي احساس به کوي لکه زکام او کله چې کافر ته ورسيږي داسي به وي لکه مست (نشه)[۱].

د رسول الله ﷺ د دغه خبري د ثبوت په موخه الله ﷻ فرمايي:

فَٱرۡتَقِبۡ يَوۡمَ تَأۡتِي ٱلسَّمَآءُ بِدُخَانٖ مُّبِينٖ ۝١٠ يَغۡشَى ٱلنَّاسَ[۲]

ژباړه: (ياد کړه اې محمده ﷺ!) چي اسمان به په ښکاره دود (لوګي) سره راتلل وکړي خلک به بېهوښه کړي.

د مولانا عبدالحق دهلوي په اند د دغه دود (لوګي) څخه، چي په قرآن کي ذکر سوی دئ هغه دود (لوګی) مراد دئ چي د قيامت د لويو نخښو څخه يوه نخښه ده او د زمانې په وروستيو کي منځته راځي.

---

[۱] وعن حذيفه بن اسيد غفاري ﷺ قال: اطلع النبي ﷺ علينا ونحن نتذاكر فقال: ما تذكرون قالوا نذكر الساعة قال انها لن تقوم حتي تروا قبلها عشرة آيات فذ الدخان والدابة... رواه مسلم. كذا في المشكوة جلد – ۲، صفحه – ۴۹۴.

[۲] سورة الدخان، الايه ۱۰.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمر به له لوېديځ څخه راوخېژي

د رسول الله ﷺ يوه بله وړاندوينه د لوېديځ لوري څخه د لمر راختلو څخه عبارت ده يعني کله چې ماځيګر لمر ولوېږي بيرته به د همغه لوري څخه راوخېژي ځکه د رسول الله ﷺ څخه رانقل سويدي:

حضرت ابي ذر رضي الله عنه فرمايلي دي: يوه ورځ ماځيګر لمر ولوېدی رسول الله ﷺ زما څخه وپوښتل، چي: ته خبر يې دغه لمر چيري ځي؟ ما ورته وويل: الله جل جلاله او د هغه رسول ښه پوهېږي. رسول الله ﷺ راته وويل: دغه لمر د عرش و لوري ته ځي تر داسي بريده چې تر عرش لاندي الله جل جلاله ته سجده وکړي بيا بيرته د راختلو اجازه وغواړي، اجازه هم ورکړه سي تر څو دا بل سهار د ختيځ لوري څخه بېرته راوخېژي. يوه داسي ورځ به راسي چي لمر به سجده وکړي مګر اجازه به ورنه کړل سي او ورته وبه ويل سي: ولاړ سه د کومه ځايه چي راغلی يې بېرته پر هغه لوري وخېژه د نه اجازې په صورت کي به لمر بيرته د لوېديځ لوري څخه راوخېژي. د شک پرته به په وروستۍ زمانه کي دا پېښه رامنځته کېږي ځکه دا د يوه رښتيني پيغمبر وړاندوينه ده، چي هيڅکله يې دروغ نه دي ثابت سوي[1].

---

[1] وعن ابي ذر رضي الله عنه قال: قال: رسول الله ﷺ حين غربت الشمس اتدري اين تذهب هذه قلت الله ورسوله اعلم قال فانها تذهب حتي تسجد تحت العرش فتتاذن فيؤذن لها ويوشک ان تسجد ولاتقبل منها وتستاذن فلايؤذن لها ويقال لها ارجعي من حيث جئت فتطلع من مغربها فذالک قوله تعال والشمس تجري لمستقرلها قال: رسول الله ﷺ و مستقرها تحت العرش. متفق عليه. کذا في المشکوة جلد – ۲، صفحه ۴۹۴–.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مځکه به وښوییږي

د رسول الله ﷺ د معجزو په لړ کي بله وړاندوینه د مځکي د خسف (مځکي ښوییدني) څخه عبارت ده، ځکه رسول الله ﷺ فرمايلي دي: تر هغه به قيامت نه سي تر څو په وروستۍ زمانه کي خسف رامنځته نه سي البته دغه خسف به يو ځل په ختيځ لوري کي، دوهم ځل په لوېديځ لوري کي، دريم ځل به په جزيرة العرب (عربي ټاپو) کي وي[1].

په وروستۍ زمانه کي به
حيوانان خبري وکړي

رسول الله ﷺ د وړاندويني په ډول فرمايلي دي:

زما دي قسم په هغه ذات وي، چي زما وجود (نفس) د ده په توان کي دئ تر هغه به قيامت نه سي تر څو (درې شيان د انسانانو سره خبري وکړي) ښاروي، د چلاخي سر او د چمپلانو تسمې به د انسان سره خبري وکړي د انسان ورون (چي د انسان د وجود غړی دئ) به د هغه څه په

---

[1] وعن حذيفه بن اسيد غفاري رضي الله عنه قال: اطلع النبي ﷺ علينا ونحن نتذاكر فقال: ما تذكرون قالو ا نذكر الساعة قال انها لن تقوم حتي تروا قبلها عشرة آيات فذكر الدخان والدابة ... رواه مسلم. كذا في المشكوة جلد – ۲، صفحه ۴۹۴ –.

(c) ketabton.com: The Digital Library

باب انسان ته معلومات ورکړي، چي د ده تر شا د ده په کورنۍ کي پېښ سوي دي[۱].

په وروستۍ زمانه کي به

اور رامنځـــته سي

په وروستۍ زمانه کي يعني تر قيامت وړاندي د وړاندويني په دول رسول الله ﷺ فرمايي[۲]:

د قيامت د لومړيو نښانو څخه به دا وي چي اور به راسي خلګ به د حشر د ميدان و لوري ته شړي.

يادابښت : طبعي خبره ده. چي د پورتنيو کرښو په لوستلو سره به هغه ځوانان، چي د غربي مفکورو تر اغيز لاندي راغلي وي او د نړۍ د زيب او ښکلا په نشه مست و، په دې فکر سي چي د ملايانو سره لا هغه د حجرو او مسجدونو خبري ملې دي، دونه د تمدن څخه ليري دي چي لا هغه د پخوانيو پېړيو خبري يې په دماغ کي دي، ته دا متمدنه نړۍ وګوره! نړيواله کمپيوټرايزډ اداره وګوره! د دنيا پرمختللې ټيکنالوجي وګوره! چي د دنيا هره زاويه د متمدنو خلکو تر ګورټ لاندي ده او ته د ملايانو دا درواغ وګوره چي ياجوج او ماجوج راځي.

---

[۱] رواه الامام احمد في المسند ۸۸/۳، وابن سعد في الطبقات ۱۷۳/۱، والحاكم في المستدرک ۴۶۷/۴، وقال هذا حديث حسن على شرط مسلم ولم يخرجاه ووافقه الذهبي والبيهقي في دلائل النبوة وصححه ۴۱/۶ – ۴۲، البداية والنهاية ۱۵۰/۶.

[۲] وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ اَوَّلُ اَشْرَاطِ السَّاعَةِ نَارٌ تَحْشُرُ النَّاسَ مِنَ الْمَشْرِقِ اِلَى الْمَغْرِبِ. بخاري جلد – ۲، صفحه ۱۵۴–.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول خلک به خوري، له اسمانه پیغمبر راځي او داسي نور، دا کله کېدای سي او نه د منلو وړ دي ځکه انسانانو ټولي سیارې تر خپل قابو لاندي راوستې، هیچري یې اسمان پیدا نه کړ، دوی لا په هغه فکر دي چي یو وخت به نړۍ بل لوري ته ځي؟

د پورتنیو پوښتنو او د دغه مستعمرو افکار په جواب کي زما له انده که یوازي دونه وویل سي بسنه کوي، چي تاسو په معاصره ټیکنالوجي د زبات تر بریده رسولې ده چي په فضا کي په میلیاردونو سیارې شتون لري ځیني یې سیارې دي، دومره غټې دي چي آن ځیني یې د مځکي ځو برابره دي ټولي یو له بله سره تېرېږي او هیڅ ټکر نه رامنځته کېږي او په مځکه کي د پورتنیو سیارو په پرتله ډېر شیان شتون لري او هره ورځ په مځکه کي په زرونو ټکرونه رامنځته کېږي دا نو ولي؟ که پورتنۍ سیارې یو له بله سره ټکر وکړي دا متمدنه نړۍ چي څو برابره ترې کوچنۍ ده، ورانه به یې نه کړي؟ هلته به هم معاصري ټیکنالوجي د مخنیوي لپاره یو څه وکړي؟

بله خبره لا دا ده چي د څونامي تر توپان وړاندي که ملایانو تاسو ته ویلي وای چي یو وخت به دغه څو هیوادونه یوه ډېره لویه سمندري زلزله ځپي او په سوونو زره خلک به ووژني یوازي به د ګوتو په شمار خلک او مسجدونه پاته سي، بیا به هم تاسو ویلای چي دا متمدنه نړۍ وګوره ! دا د ملایانو پخوانۍ خبري وګوره. که مولوی صاحب تاسو ته ویلي وای چي یو وخت به د نړۍ ستر ځواکمنان د امریکا د لویې وچي ځنګلیان بېوزلي خلک وي، چي د اسلامي خلافت څخه پټ وه، د درستي نړۍ ښکېلاک به غواړي، تر ټولي نړۍ به یې اقتصاد پیاوړی وي، په جهاني سطحه به د ښکلو ښارونو لرونکی هیواد وي، دومره پر

(c) ketabton.com: The Digital Library

مختللې ټيکنالوجي به يې وي چي يوه پانه به لاهم د دوی هیواد ته په قاچاق څوک نه سي وړلای، د خپلي وچي څخه به د نورو وچو متمدن هیوادونه کنټرولوي، د نړۍ امپراتور مسلمانان به (العیاذبالله) د غلو په څېر په غرونو کي اوسېږي، په یوه هیواد کي به ازاد ژوند هم نه سي کولای، خپل نظر به هم نه سي څرګندولای یوازي یوه لاره به لري هغه دا چي د دوی ګوډاګیان به جوړېږي، خپلي مذهبي لارښووني به سانسوروي که يې ونه کړي په تور ليست کي به نیول کېږي، بیا به دغه خوار خلګ د نړۍ لوی ښکېلاکګر هیواد امریکا ته ورځي الوتکي به يې يرغملوي، د امریکا په سترو ځایونو کي چي نړیوال شهرت به لري، غورځوي. تاسو به ويلای چي سړی دونه درواغ وايي چي تر يوه بريده شوتتيا ولري، دا کله کېدای سي؟

د پورتنيو خبرو په نظر کي نيولو سره په ډاګه ويل کېدای سي، چي پورته خبري يوه بېلګه وه بلکي نړۍ په لسهاوو ځلي داسي لور ته ګرځېدلې ده، چي انساني فکر به هيڅ نه منل. نو څرنګه چي د رسول الله ﷺ لومړنۍ څو وړاندويني رښتيني ثابتي سوي دي پاته وړاندي وينا وي يې هم له شک پرته رښتيني ثابتېږي.

ای د غرب تر اغېز لاندي ځوانانو! د يوه مسلمان ورور په توګه په درنښت هيله درڅخه کوم چي د نورو تقليد پرېږدئ! خپل استقلال د ځان لپاره خوښ کړئ، په ځان کي همت پيدا کړئ، د خدای لپاره دومره همت خو وکړئ لکه شرق او غرب چي يې لري که تاسو واياست چي موږ تر هغو په همت کي ټيټ نه يو نو زه درته وايم تاسو په خپلو ګريوانونو کي وګورئ لږ وړاندي د انګريزانو د يرغل په وخت کي د ميکناټن څېره وګورئ! بیا د خپلو نيکونو څېرې وګورئ چي د دوی سره جنګېدل، چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د میکناتن بنې ته تاسي اووښتي یاست او که د میکناتن لمسیان ستاسو د نیکونو بڼو ته اوښتي دي. ستاسو نیکونو چي د خپل مذهب رښتینی تقلید کاوه پر دوی بریالي وو، دوی په نظامي ډګر کي ستاسو تر نیکونو پاته وه کله چي یې تاسو د فکري جګړې په ډګر کي استعمار کړاست د خپل مذهب او نیکونو له تقلید څخه یې بېل کړاست اوس دوی پر تاسو بریالي سول.

تاسو د نړۍ شالید مطالعه کړئ د اسلام پرته چي هر څومره پر مختللي معایشوي لایحې نړۍ ته راغلي دي ټولي د ناکامۍ پر لوري تللي دي، خو د اسلام لارښووني چي له پیل څخه پر کومه بڼه را رواني دي پر همغه ډول ثابتي پاته سوي دي، هیڅ ډول ناکامي نه ده پکښې تر سترګو سوې بلکي د سترو نړیوالو فیلسوفانو په شتون کي هیڅ څوک په دې نه دئ توانېدلی چي یوه لږه نیمګړتیا هم په اسلام کي پیدا کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایا معجزې هم دومره دي؟

همدا د کتاب د پای کرښې دي، اوس پوښتنه دا ده چې دا د ګوتو په شمار معجزې دي، ایا د رسول الله ﷺ څخه نورې معجزې نه دي څرګندې سوې؟

جواب دا دئ چې د رسول الله ﷺ معجزې دونه زیاتې دي که یې د ریګو او ګاڼو د ډېروالي سره مشابهت ورکړم مبالغه به نه وي ځکه که څوک د علامه سیوطي رحمة الله علیه خائص کبری نومی کتاب مطالعه کړي بې شماره معجزې به یې تر سترګو سي. همدا ډول د معجزات الرسول په نامه کتاب کې د رسول الله ﷺ زر معجزې تر بحث لاندې په ښه سلاست نیول سوي دي، خو په دې ځای کې یوازې هم دومره شمېره معجزې لیکل سوي دي او په دغه شمېره بسنه سوې ده لامل یې دا دئ چې د دې رسالې څخه پیغام د رسول الله علیه السلام د ټولو معجزو بیان نه دئ بلکې په دې رساله کې هغه معاصر تهذیب خوښه خلکو ته دا پیغام دئ چې د امپریالیزم مفکورې هغه خبره له مغزو وغورځوي چې محمد ﷺ د خپلې زمانې یو فکري فیلسوف و، خلک یې په فکري ډول استعمار کړي وو او د یو لړ تکتیکونو پر بنیاد یې ځیني برياوي لاسته راوړي وي.

حقیقت دا دئ چې محمد ﷺ د دې نړۍ لپاره د خواخوږۍ پیغام راوړی دئ، هوساینه، ازادي، ستر اقتصاد او داسي نورې برياوي د ده د لارښوونو په تقلید کې نغښتې دي. د ده کړني د مادیاتو پر بنسټ نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي ولاړي بلکي د ده په ټولو کړنو کي معنويت نغښتی دئ، چي پورتنۍ کړني يې بېلګې دي.

بله خبره دا ده، چي د رسول الله ﷺ څخه بې شمېره معجزې رانقل سوي دي خو د څېړني له مخي ځيني هغه روايتونه د رښتينولۍ په توان کي ټيټ دي له همدې امله د رسول الله ﷺ څخه هغه معجزې په دې رساله کي رانقل سوي دي، چي د شک پرته رامنځته سوي دي او په رښتينولي کي په نهايي ډول مضبوطي دي.

www.Taleemulislam-Radio.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د علامه رشاد خپرندویه ټولني چاپ کړي آثار

۱. احمدشاهي کندهار (لومړی ټوک)
۲. احمدشاهي کندهار (دوهم ټوک)
۳. په افغانستان کي د یوه بندي خاطرات
۴. پښتو متلونه
۵. د پلار لیکونه لور ته
۶. د کوډو سر نوشت د علمي پلټني په رڼا کي
۷. د پښتنو د ټولنيز تاريخ مبادي
۸. شل مقالې (نهمه برخه)
۹. شل مقالې (لسمه برخه)
۱۰. شل مقالې (یوولسمه برخه)
۱۱. شل مقالې (دوولسمه برخه)
۱۲. شل مقالې (دیارلسمه برخه)
۱۳. انکار
۱۴. ستايني او وېرني
۱۵. پر معیاري ژبه د معیار په ژبه یوه څېړنه
۱۶. کشف شاهنامه قبل از دورهٔ مغل
۱۷. انګور
۱۸. پښتو ستا میني بوداپیست ته بوتلم
۱۹. ملي هینداره
۲۰. پولیټکل ساینس ته یوه کتنه
۲۱. د پښتو ادب لنډ تاریخ
۲۲. د میوند فاتح

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۳. کندهاري ورونه
۲۴. پردېس بېنوا
۲۵. د خليل الله خليل دېوان
۲٦. پرېشانه افکار (نثري ټوټې)
۲۷. Afghan Shaghasis
۲۸. د کندهار دودونه
۲۹. اوسني ليکوال
۳۰. د کندهار مشاهير
۳۱. نبوي معجزې (همدغه اثر)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تعلیم الاسلام راډیو ویب پاڼې له خوا :

www.Taleemulislam-Radio.com

نبوي معجزې

لیکوال:

مولوي عبدالهادي حماد

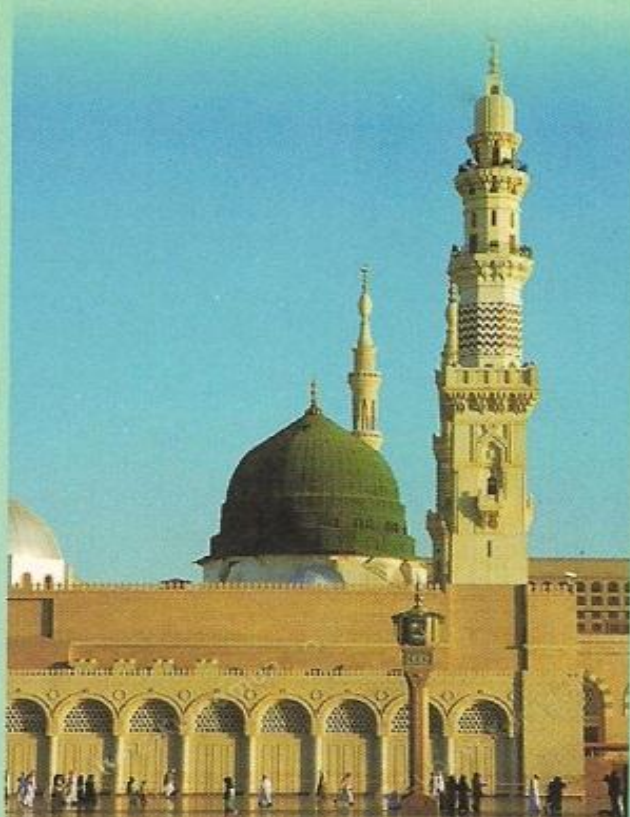

www.Taleemulislam-Radio.com

Published by:
Allama Rashad Publication Institution
Kandahar - Afghanistan

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library